

ע"א

והדגשה יתירה בכל הנ"ל בשנה זו – אשר הענין שהזמן גרמא הוא: גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, כמדובר כמ"פ לאחרונה, שכבר גמרו כל הענינים וצ"ל רק קבלת פני משיח צדקנו בפועל ממש – אשר ענין זה מזרזים עוד יותר ע"י לימוד התורה בכלל, ובפרט לימוד כל הש"ס שמחלקים אותו בי"ט כסלו, מ"ת של פנימיות התורה, כי ע"י "העוסק בתורה כו"1 מקיימים הענין ד"פדה בשלום נפשי"2, "פדאני לי ולבני מביין אוה"ע"1, בפדי" וגאולה האמיתית והשלימה.

(קונטרס ע"ד חלוקת הש"ס בי"ט כסלו – סה"ש תשנ"ב ע' 491)

- (1) ברכות ה, א.
- (2) תהלים נה, יט.

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' פסח אפרים ב"ר אליעזר ע"ה ריבער

נפטר ביום כ"ף כסלו ה'תשס"ח

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י ידידיו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי זוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתיים לבריאה

ה' תהא שנת נפלאות בכל

שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

ולראות את המציאות בפועל ממש⁸ – היינו שיושבים יחד עם הקב"ה (ישראל וקוב"ה כולא חד"⁹) ב"שולחן ערוך" לסעודת הנישואין, הסעודה דליתן ושור הבר ויין המשומר. (משיחות ש"פ וישלח, ט"ז כסלו תשנ"ב)

(8) כלומר, לא זו בלבד שנשלמה העבודה וצריכים לפעול הגילוי בעולם (כנ"ל), אלא יתירה מזה, שישנו כבר בפועל ובגלוי, וצריכים רק לפתוח את העינים, כי **מכבר נתן לכם** . . עינים לראות".

(9) ראה זח"ג ע"ג, א.

נ.ב.

המעלה המיוחדת די"ט כסלו בשנה זו . . שי"ט כסלו בשנה זו הוא לאחרי השלימות דשנת ה"פ"ט, בגימטריא "פדה", שכבר נשלמה הפדי' מכל הענינים שמונעים ומעכבים ביאת דוד מלכא משיחא, אשר חרפו עקבות משיחך", כסיום וחותרם מזמור פד"ה"פ"ט בתהלים, ונמצאים כבר בשנת הצדי"ק, הקשורה עם הגאולה השלישית וביהמ"ק השלישי.

. . . בימינו אלה – ימות המשיח – שבהם נמצאים עכשיו¹, וצריכים רק "לפתוח את העינים", ואז רואים שנמצאת כבר הגאולה האמיתית והשלימה בפשטות, וכל בני"ב, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"², מוכנים בכל הפרטים ופרטי פרטים, "לגשת ולהסב אל השולחן" (צוגיין און זעצן זיך צום טיש"), שולחן ערוך בכל מטעמים ובכל טוב, החל מעניני הגאולה, ליתן ושור הבר³ ויין המשומר⁴, ועוד ועיקר, "לדעת את ה"⁵, "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

(משיחות מוצאי י"ט"כ"ף כסלו תשנ"ב - ביחידות כללית)

(1) כמדובר כמ"פ ע"י נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, שלפני זמן רב כבר כלו כל הקיצין, ונסתיימו כל הענינים וההכנות, גם הכפתורים כו'.

(2) בא יו"ד, ט.

(3) ראה ב"ב עה, א. ויק"ר פי"ג, ג. ועוד.

(4) ברכות לד, ב. ועוד.

(5) רמב"ם בסיום וחותרם ספרו "משנה תורה".

(6) ישע"י יא, ט.

א. מעלת העבודה ד"עני ורוכב על חמור".....4

הקשר בין הפירוש הפשוט ב"עם לבן גרת" עם הדרש "ותר"ג מצוות שמרתי"; מצד יעקב היה עשו מוכן אל הגאולה; הוראה בעבודה והקשר עם י"ט כסלו; במדרש - "וחמור זה מלך המשיח"; ביאור השייכות דמשיח לענין "עני ורוכב על החמור"; חמור דאברהם דמשה ודמשיח, בירור החומריות

ב. נסתיימה ונשלמה עבודת הבירורים.....9

הקשר די"ט כסלו לפ' וישלח - סיום עבודת הבירורים, ולפ' וישב, ישיבה בשלוח; הקשר עם העבודה דנשיא דורנו במדינת צרפת (הנזכרת בהפטרה) בגימטריא 770, אותיות "פרצת", והקשר לשנת "נפלאות בכל"; הוראה ע"ד עריכת התוועדות

פרשת וישלח - י"ט כסלו

ג. בירור התחתון (עשו) ע"י הפצת המעיינות חוצה16

י"ט כסלו ר"ה לחסידות - הפנימיות דר"ה שענינו "תמליכוני עליכם", "מלך על כל הארץ", כפי שמתגלה בפועל ע"י הפצת המעיינות חוצה עד לחוצה שאין חוצה למטה ממנו; השייכות לפ' וישלח - בהקדם הביאור שספר הישר כולל כל סדר העבודה דבנ"י, תכלית ומטרת הבריאה: הציווי והנתינת-כח לעבודה ואופן העבודה (מבראשית עד תולדות), העבודה בפועל (ויצא, וישלח), והתוצאה דכללות העבודה (מוישב עד ויחי) - הבירור דעשיו, תחתון שאין למטה ממנו, שע"ז נשלמת כוונת הבריאה

י"ט כסלו

ד. חסידות חב"ד - הכנה לגאולה23

ביאור הסיפור ע"ד רבינו הזקן במאסר, שהקטרוג עליו ה' על שאומר דברי חסידות הרבה ובגילוי (וההבדל בין זה לסיפור דומה בימי המגיד); ביאור דברי האריז"ל ש"מצוה לגלות זאת החכמה"

Reprinted with permission of:
"Vaad L'Hafotzas Sichos"

by:
Moshiach Awareness Center,
a Project of:
Enlightenment For The Blind, Inc.
602 North Orange Drive.
Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095
Fax: (323) 934-7092

<http://www.torah4blind.org>
e-mail: yys@torah4blind.org

Rabbi Yosef Y. Shagalov,
Executive Director
Printed in the U.S.A.

(הובא באגה"ק סכ"ו), אף שמצינו בחז"ל כמה תנאים והגבלות באופן גילוי חכמה זו (חגיגה יא, ב ואילך. רמב"ם הל' יסוה"ת ספ"ב. פ"ד הי"א ואילך)

- ה. השלימות ד"פדה בשלום נפשי" - הגאולה האמיתית והשלימה 30
 השלימות המיוחדת בענין "פדה בשלום נפשי" שבי"ט כסלו דשנה זו [ה'תשנ"ב], ובמיוחד לימינו אלה, ימות המשיח

בשורת הגאולה

- ו. משיחות ש"פ וישלח, ט"ז כסלו ה'תשנ"ב 37

כבר נשלמו כל עניני העבודה, גם "צחצוח הכפתורים" והכל מוכן לביאת המשיח; כבר נסתיימה ונשלמה עבודת הבירורים; משיח מתעכב מאיזו סיבה בלתי ידועה ומובנת כלל; צרפת בג' 770, בזה מרומז שבהבירור דמדינת צרפת נגמר ונשלם בירור העולם ובכל הפרטים ופרטי פרטים; צריכים רק לפתוח את העינים ולראות המציאות בפועל – שיושבים יחד עם הקב"ה ב"שולחן ערוך" לסעודת הנישואין, סעודת לוייתן ושור הבר ויין המשומר

- ז. משיחת מוצאי י"ט-כ' כסלו ה'תשנ"ב - ביחידות כללית 39

כבר נשלמה הפד' מכל הענינים שמונעים ומעכבים ביאת המשיח; נמצאים בשנת הצדי"ק הקשורה עם הגאולה השלישית וביהמ"ק השלישי; כבר כלו כל הקיצין ונסתיימו כל הענינים וההכנות, גם הכפתורים כו'; ימינו אלה – ימות המשיח; צריכים רק לפתוח את העינים ואז רואים שישנה כבר הגאולה בפשטות, וכל בני" מוכנים בכל הפרטים ופרטי פרטים "לגשת ולהסב אל השולחן"

- ח. מקונטרס "חלוקת הש"ס בי"ט כסלו" 40

הגאולה – הענין שהזמן גרמא; כבר גמרו כל הענינים וצריך להיות רק קבלת פני משיח בפועל ממש; ענין זה מזרזים עוד יותר ע"י לימוד התורה כו'

לא הי' גילוי בקביעות כ"כ הפצת תורת החסידות במדינת צרפת, להיותה תחתון למטה (ועד כדי כך שרבינו הזקן חשש לנצחונה של צרפת כו⁴), ודוקא בדורנו זה, ע"י "בית יוסף", נעשה גילוי והפצת המעיינות גם במדינת צרפת, ביסוד שם ישיבת "תומכי תמימים" ע"ד כבליובאוויטש, ולכן, הגיע בפועל הזמן ש"ירשו את ערי הנגב", ו"עלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו".

ויש להוסיף ולהעיר ע"ד הרמז:

"צרפת" בגימטריא שבע מאות ושבעים (770), השלימות דמספר שבע, כפי שכל א' כלול מעשר (שבעים), וכפי שכל א' כלול ממאה (שבע מאות), ושניהם יחד (שבע מאות ושבעים), וי"ל שבזה מרומז שבהבירור דמדינת צרפת, נגמר ונשלם בירור העולם שנברא בשבעת ימי הבנין בכל הפרטים ופרטי פרטים.

ולהעיר, שהבירור ד"צרפת" שמספרו "770" נעשה ע"י (ה"להבה" שמאירה מ)"בית יוסף", ועד לבית יוסף כפשוטו, הבית שבו בחר ועד שקנהו ובו חי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בעשר שנים האחרונות בחיים חיותו בעלמא דין, ומשם הולכת ונמשכת ("מוסיף והולך") העבודה ד"בית יוסף" – שמספרו (מספר הבית כפשוטו) "770".

ובעומק יותר – "צרפת" אותיות "פרצת", שבזה מרומז שגילוי והפצת המעיינות הוא בצרפת – פריצת כל הגדרים, ולא רק באופן שמצד פריצת כל הגדרים דהמעיינות באים הם גם בתחתון שאין תחתון למטה ממנו, אלא יתירה מזה, שענין זה הוא גם מצד התחתון, כמודגש בכך ש"צרפת" אותיות "פרצת", ועי"ז נעשה "פרצת" עליון פרץ", "זה משיח, שנאמר⁶ עלה הפורץ לפניהם"⁷.

. . . ומזה מובן שבימינו אלה ממש צריכים רק לפתוח את העיניים

4) ראה ספר התולדות אדה"ז (קה"ת תשל"ו) ע' רנט ואילך. ועוד.

5) וישב לה, כט.

6) מיכה ב, יג.

7) אגדת בראשית ספס"ג. וראה ב"ר ספ"ה ובפרש"י.

הוספה

בשורת הגאולה

נא.

לאחרי „מעשינו ועבודתינו“ דכל בני במשך כל הדורות, כולל ובמיוחד לאחרי גילוי תורת החסידות בי"ט כסלו, שאז התחיל עיקר הענין ד"יפוצו מעינותיך חוצה"¹, ומוסיף והולך ע"י רבותינו נשיאינו מדור לדור, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שעל ידו הופצו המעיינות חוצה בכל קצוי תבל – כבר נגמרו ונשלמו כל הענינים גם מצד (וב)העולם, כפי שהודיע והכריז שכבר נשלמו כל עניני העבודה, גם „צחצוח הכפתורים“, והכל מוכן לביאת המשיח.

ומזה מובן שהמשך העבודה שלאח"ז (כל זמן שמשיח צדקנו מתעכב מאיזו סיבה (בלתי ידועה ומובנת כלל)) אינו „עבודת הבירורים“ (שהרי כבר נסתיימה ונשלמה עבודת הבירורים), אלא, עבודה מיוחדת להביא ההתגלות בפועל בעולם.

ויש לומר, שהמעלה המיוחדת בדורנו זה מרומזת בהפטרה דפרשת וישלח – „והי' בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש גו' וירשו הנגב את הר עשו כו' וגלות גו' עד צרפת גו' ירשו את ערי הנגב ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו“:

מהחידושים של (יוסף והמשך ד) „בית יוסף“ שבדורנו (כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ששמו הראשון יוסף), לגבי הדורות שלפנ"ז עד לדורו של רבינו הזקן („בית יעקב“³) – שעל ידו נעשה הפצת המעיינות חוצה בכל קצוי תבל ממש, עד לחוצה שאין חוצה ממנו, כמדינת צרפת, אשר, בזמנו של רבינו הזקן (וכן בזמנם של רבותינו נשיאינו שלאח"ז)

(1) ראה ס' השיחות תורת שלום ס"ע 112 ואילך.

(2) עובדי א, יה ואילך.

(3) להעיר מהשייכות המיוחדת דרבינו הזקן ליעקב (ראה בארוכה מעייני הישועה (קה"ת

תשמ"ח) ע' 101 ואילך).

וישלח

מעלת העבודה ד"עני ורוכב על חמור"

א. על הפסוק עם לבן גרתי, אומר רש"י, ותרי"ג מצות שמרתי. ואינו מובן: א) מהי השייכות של דרש הפסוק – ותרי"ג (אותיות גרתי)¹ מצות שמרתי – לפשט הפשוט של הפסוק, גרתי מלשון גירות? ב) מפני מה הי' צורך להודיע לעשו שתרי"ג מצות שמרתי? ג) מהי התורה – הוראה – מהנ"ל בנוגע אלינו?

ב. הפירוש של עם לבן גרתי הוא, שכל הענינים של לבן הארמי – כל הדברים הגשמיים, שור וחמור צאן ועבד ושפחה, היו לגביו רק באופן של – גרתי – גירות. דבר זר. דבר שאינו שלו.

ביתו היא הנשמה והענינים של תורה ומצות, וכל הדברים הגשמיים אינם אלא באופן של גירות.

וזהו ג"כ מה שכתוב בהמשך הפרשה, ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכותי: „לו“, היינו לעצם שלו –

הנשמה ועניני' – בנה „בית“, דירת קבע. „ולמקנהו“, לענינים הגשמיים שהם „קנויים“ (שהרי הנשמה מצד עצמה – ובפרט הנשמה כפי שהיא למעלה, אין לה צורך בהם. ויתירה מזו, אין לה כל שייכות לכך, ורק בבואה חמור וגו'.

ד. עה"פ ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה, אומר המדרש², חמור זה מלך המשיח שנאמר עני ורוכב על חמור וגו'.

ביאת המשיח תלוי' בעבודת

סעיפים אז מלוקט משיחות ש"פ וישלח, תשט"ז"י; סעיפים דייב משיחת י"ט כסלו, תשח"י. נדפס בלקו"ש ח"א ע' 68 ואילך. תרגום מאידית.

(1) ראה מדרש לקח טוב. מדרש הגדול.

(2) ראה גם מאמרי אדה"ו – הקצרים ע' עז.

(3) לקוטי דיבורים ח"ב ליקוט יא, ע' ריד.

(4) ב"ר עה, ו.

(5) זכרי' ט, ט.

„בנוי ומשוכלל“⁷², וצריכים רק ש„יגלה ויבוא“⁷² בפועל ובפשטות, ולקדש הקדשים (הפנימיות - „ציון“ - דירושלים ודביהמ"ק), ושם - „ישבו“⁷³ ישרים את פניך“⁷⁴ („יראה גו' את פני הוי' אלקיך“⁷⁵), שמתקיימת בפועל בקשתו של יעקב (כאו"א מישראל)⁷⁶ „לישב בשלוה“⁷⁷.

(72) פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

(73) תהלים קמ, יד.

(74) שאומרים בסיום וחותם בכל תפלה - ג' פעמים בכל יום, „בתלת זימני הוי חוקה“.

(75) פ' ראה טו, טו.

(76) ראה תניא אגה"ק ס"ז.

(77) ריש פרשתנו (וישב) ובפרש"י.

(78) מכילתא ופרש"י בא יב, מא. ועוד.

(79) ראה תענית בסופה. שמו"ר ספכ"ג.

פרש"י בשלח טו, ב.

(80) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.

(81) ישע"י כה, ט.

(82) שמו"ר שם.

(83) ראה שמו"ר רפמ"ו.

הבירורים⁶. היינו שע"ז שכל יהודי יברר את גופו ונפשו הבהמית וחלקו בעולם, וישתמש בהם לקדושה, ע"ז ימשכו הגילויים דלעתיד.

וזהו המשך הפסוקים, עם לבן גרתי גו' ויהי לי שור וחמור - ע"ז שאצל יעקב היו הענינים הגשמיים בבחינת גירות והוא עשה מהם כלים לאלקות - גרתי כפשוטו - ע"ז ה' הוא כבר מוכן למשיח - ויהי לי גו' וחמור זה מלך המשיח⁷.

ולכן שלח יעקב מלאכים לעשו, לספר לו, שהוא כבר גמר את כל הבירורים, והוא מוכן למשיח, בחשבו, שגם עשו כבר לאחר הבירור⁸, וגם מצד עשו יכולה לבוא הגאולה.

על כך ענו לו המלאכים, באנו אל אחיך אל עשו. מצדך הוא כבר „אחיך“ - אתה כבר מוכן לגאולה, אבל הוא מצידו עדיין „עשו“, קודם הבירור ובמילא הגאולה עדיין אינה יכולה לבוא.

ה. התורה והוראות" נצחיים הם, לכל יהודי, בכל זמן ובכל מקום.

ההוראה מכל זה היא:

על כל יהודי לדעת, שאפילו אם מצד הסביבה, מצד העולם, הגאולה אינה ראוי' לבוא עדיין, כיון שהעולם אינו מבורר ומזוכך עדיין, אך הוא מצדו - צריך להכין את עצמו וכל עניניו, צאן ועבד ושפחה, לגאולה השלימה.

(6) תניא פל"ז.

(7) ראה לעיל הערה 4.

(8) ראה תורה אור כד, ב.

ועל ידי זה שהוא מכין את עצמו ועניניו לגאולה, הדבר פועל גם בעולם, כיון שהעולם שקול⁹, ובמילא באמצעות פעולה טובה אחת הוא יכריע את כל העולם, ויביא את הגאולה לעולם כולו.

וכפי שפסק הרמב"ם¹⁰: ישראל שעושים תשובה מיד נגאלים. ואדמו"ר הוקן¹¹ מוסיף: תיכף ומיד. ובמילא ללא הבט על מצב העולם, הוא יכול על ידי תשובה לפעול גאולה פרטית לעצמו, וגם את הגאולה הכללית לעולם כולו.

ו. הרי כל הענינים הם בהשגחה פרטית. גאולת אדמו"ר הוקן והתסידות - י"ט כסלו תקנ"ט - היתה בשבוע שלאחרי פ' וישלח, בה ישנם הוראות אלה.

(9) תהלים קיט, יט.

(10) תהלים צ, י.

(11) בראשית ו, ג.

(12) ראה קדושין מ, ב.

(13) הל' תשובה פ"ז ה"ה.

(14) אגה"ת פ"א; תוספת תיכף על מיד - עיין תענית (יט, ב) איהו מיד שלהן כו'. רש"י ד"ה מיד שבת פט, א. משא"כ תיכף עפמש"כ זבחים לג, א. תורה כל (סוטה לט, א). שו"ע או"ח סקס"ו.

חסידות נותנת לכל יהודי את הכח שלא להתחשב עם מצב העולם, ולהביא לידי פועל את העבודה של עם לבן גרתי, ובמילא לידי כך שיהי לי גוי' וחמור זה מלך המשיח.

חסידות היא הכנה וכלי לגילוי המשיח, דע"י יפוצו מעינותיך חוצה קא אתי מר, במהרה בימינו.

*

ז. במדרש הנ"ל נאמר: וחמור זה מלך המשיח. וצריך להבין מדוע רמזו יעקב את הגאולה העתידה בענין של חמור דוקא? והרי איתא בגמרא¹⁵ כתיב וארו עם ענני שמיא גוי'¹⁶ (שמשיח יבוא עם עננים) וכתיב עני ורוכב על חמור (שמשיח יבוא על חמור)? זכו עם ענני שמיא לא זכו עני רוכב על חמור (שאם ישראל יזכו יבוא משיח ע"י עננים, ואם לאו - על חמור). ולפי זה קשה עוד יותר, שהרי מה שיעקב הי' מוכן לגאולה העתידה הי' מצד שלימות עבודתו - "זכו" - א"כ מדוע הוא רמז על משיח לא בענין של ענן אלא בענין של רוכב על חמור דוקא?

ח. בפרקי דרבי אליעזר¹⁷ איתא, שהחמור הכתוב לגבי המשיח "עני ורוכב על חמור", זהו אותו החמור הכתוב אצל משה רבינו, וירכיבם על החמור¹⁸, ואותו החמור הכתוב לגבי אברהם אבינו, ויתבוש את חמורו¹⁹.

זאת אומרת שאברהם, משה ומשיח הם המשך של אותו ענין, אברהם התחיל את שני אלפים תורה²⁰, משה רבינו קיבל את התורה מסיני ומסרה לכל ישראל²¹ (הגם שהפסוק וירכיבם על החמור נאמר לפני מתן תורה, אך הוא כתוב לגבי ענין יציאת מצרים שהוא הכנה למתן תורה, וכמ"ש בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה²²), והתכלית של מתן תורה תגלה ע"י מלך המשיח.

ט. אעפ"כ, ישנו חילוק בין אופן השימוש של אברהם עם החמור, השימוש של משה, והשימוש של משיח. בנוגע לאברהם נאמר שהוא השתמש בחמור בשביל העצים והמאכלת, אך הוא עצמו ונעריו הלכו ברגל. רק העצים והמאכלת - ענינים שנועדו לעזור לאדם - אותם הניח על החמור.

לגבי משה רבינו נאמר, ויקח את אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור - אשתו ובניו הינם קרובים לאדם הרבה יותר מאשר עצים ומאכלת, שהרי אשתו היא עזר כנגדו²³, כגופו דמיא²⁴, וברא כרעא דאבוה²⁵, שירך הוא החלק הנמוך של האדם עצמו.

ואילו בנוגע למשיח נאמר עני ורוכב על חמור, משיח עצמו ירכב על חמור.

(20) ע"ז ט, א. וראה לקו"ת להאריז"ל ר"פ לך. ד"ה וה' ברך את אברהם - להצ"צ - נדפס בחידושו על מס' ב"ב (אוה"ת ח"ש קכו, א ואילך).

(21) אבות רפ"א.

(22) שמות ג, יב.

(23) בראשית ב, יח.

(24) ברכות כד, א.

(25) ראה עירובין ע, ב.

לי"ט-כ"ף כסלו) - ימי חנוכה⁵⁸ - ש"יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך"⁵⁹ [כהנהגה ד"מהדרין מן המהדרין"⁵⁹ בזמן הש"ס, שבדורותינו אלו, ובפרט בדורנו זה, נעשית "מנהג פשוט" אצל כאו"א מ"שאל⁶⁰], שמיום ליום הולך וניתוסף בכל עניני "נר מצוה ותורה אור"⁶¹, ולא רק בביתו של יהודי, אלא גם "על פתח ביתו מבחוץ"⁵⁹, ואדרבה, עיקר ההשפעה נמשכת ובאה בחוץ, כיון שהדלקת נר חנוכה היא מלכתחילה בשביל "פירסומי ניסא"⁶².

ויש להתחיל בזה תיכף ומיד - ע"י הוספה בשליחות-מצוה לצדקה (כרגיל בכגון-דא), בהוספה על נתינת הצדקה שנתנו כבר במשך היום (כבכל יום, ובאופן של הוספה ביום זה), יום סגולה⁶³, כיון שבמצות הצדקה (ש"מקרכת את הגאולה"⁶⁴) מודגש ביותר הענין ד"פדה בשלום נפשי"⁶⁵.

(58) ובימים אלו מתחילה כבר ההכנה לעבודה דימי חנוכה, החל מלימוד הלכות חנוכה, הן בנוגע לעצמו והן בנוגע להזולת.

(59) שבת כא, א.

(60) רמ"א או"ח סתרע"א ס"ב.

(61) משלי ו, כג.

(62) פרש"י שבת שם.

(63) ראה שו"ת מן השמים ס"ה.

(64) ב"ב יו"ד, א. וראה תניא פל"ז.

(65) ראה תניא אגה"ק ס"ד (בסופו). - וראה רשימות הצי"צ עה"פ (יהל אור ס"ע ר' ואילך) שיש מעלה יתירה בוכיות דגמ"ח לגבי שאר זכויות כיון שיש בהם ב' בחי' טוב, טוב לשמים וטוב לבריות*.

(* ושם, שזהו גם הפירוש ד"ברבים היו עמדי", "רבים לא נאמר אלא ברבים, בשביל רבים . . שהיטיב לרבים".

ז. ועוד והוא העיקר - שתיכף ומיד נעשה בפועל ממש "פדה בשלום נפשי גוי' כי רבים היו עמדי", שכאו"א מ"שאל הוא "עמדי", עם דוד מלכא משיחא, ועם הקב"ה, "פדאני לי ולבני מבין אומות העולם".

ובפרט בימינו אלה - ימות המשיח - שבהם נמצאים עכשיו⁶⁶, וצריכים רק "לפתוח את העיניים", ואז רואים שנמצאת כבר הגאולה האמיתית והשלימה בפשטות, וכל בנ"י, "בנעריו ובזקניו גוי' בבנינו ובבנותינו"⁶⁷, מוכנים בכל הפרטים ופרטי פרטים "לגשת ולהסב אל השולחן" ("צוגיין און זעצן זיך צום טיש"), שולחן ערוך בכל מטעמים ובכל טוב, החל מעניני הגאולה, לזיתן ושור הבר⁶⁸ ויין המשומר⁶⁹, ועוד ועיקר, "לדעת את ה'", "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

ובפשטות - שתיכף ומיד ממש נעשה ההמשך דכל ענינים אלו בארצנו הקדושה, "ארו עם ענני שמיא"⁷⁰, ומוסיף והולך בארצנו הקדושה עצמה, "ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלקים בציון", לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי, "מקדש אדני' כוננו ידיך"⁷¹ (שברוחניות כבר

(66) כמדובר כמ"פ ע"י נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, שלפני זמן רב כבר כלו כל הקיצין, ונסתיימו כל הענינים וההכנות, גם הכפתורים כו'.

(67) בא יו"ד, ט.

(68) ראה ב"ב עה, א. ויק"ר פי"ג, ג. ועוד.

(69) ברכות לד, ב. ועוד.

(70) דניאל ז, יג.

(71) בשלח טו, יז.

ומזה מובן שכל הענינים דשנה זו הם באופן של שלימות ותמימות, כולל ובמיוחד בנוגע ל"ט כסלו, שהענין ד"פדה בשלום נפשי" (שלום גם מלשון שלימות⁴⁶) הוא בתכלית השלימות.

זאת ועוד:

ידוע הר"ת דמספר השנה (כפי שנקבע ע"י בני) - "הי' תהא שנת נפלאות (בה) בכל" [בכל הענינים, מתחיל ובמיוחד בענין הגאולה, שנת גאולה תהי' לארץ⁴⁷], ושנת גאולה תהי' לכא"א מישראל], שרומז גם על השלימות דברכות האבות⁴⁸, "בכל מכל כ"י"⁴⁹ (כמ"ש בברכת המזון), בגימטריא "קרבץ"⁵⁰.

ובזה מודגש תוכן הענין ד"פדה בשלום נפשי כי ברבים היו עמדי" - שהקב"ה מקבץ⁵¹ את כל בני מכל מקומות פזורים (מפוזר ומפורד בין העמים", "ברבים"), כמ"ש⁵² "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", ומביא את כולם יחד, כמציאות אחת ("קהל"), למקום אחד, ל"ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית

46 ראה לקו"ת פ' ראה ל, רע"ג. ובכ"מ.

47 ע"פ ל' ה' - בהר כה, כד.

48 שכל עניניהם באים באופן של ירושה לכל אחד ואחת מישראל (מבלי הבט על מעמדו ומצבו), ועאכו"כ בצירוף כמה מישראל וכולם יחד, מצד התאחדותם ע"י קיום מצות אהבת ישראל (כנ"ל הערה 24).

49 נוסח ברכת המזון. וראה ב"ב טז, סע"ב

ואילך.

50 ראה ח' חת"ס לב"ב שם.

51 להעיר, ש"ט כסלו השתא הוא י"ט כסלו

הקצ"ג (תקנ"ט - תשנ"ב), בגימטריא "אקרבץ".

52 ישע"י כו, יב.

י. ענין השימוש והרכיבה על חמור הוא, שבאמצעותו יכולים האדם ועניניו להגיע לכוון מקום, שמצד גבהו או ריחוקו, לא יתכן להגיע אליו ללא חמור.

וכמו כן הוא גם בענין הרכיבה על החמור ברוחניות.

- חמור מרמז על "חומר", וכידוע פירוש הבעל שם טוב²⁶ על הפסוק כי תראה חמור גו'²⁷ -

היינו שעל ידי עידון וזיכוך החומריות והגשמיות אפשר להגיע ולעלות למדריגה כזו שהנשמה מצד עצמה אינה יכולה להגיע לשם, וכמ"ש רוב תבואות בכח שור²⁸.

יא. בזמנו של אברהם אבינו, - התחלת שני אלפים תורה, כלומר בהתחלת העבודה, - לא הי' עדיין באפשרות הגשם והחומר לרומם את האדם עצמו, כיון שהגשם עצמו לא נהפך לקדושה, וכמבואר בריבוי מקומות שאז עדיין היתה הגזירה של בני רומי לא ירדו כו'²⁹. הי' אפשר לפעול רק זאת, שהדברים המסייעים - עצים ומאכלת - על ידי העבודה לברר את הגשם, יסייעו לקדושה באותה שעה.

אצל משה רבינו על ידי החמור היתה עלי' לענינים התחתונים של האדם עצמו, כיון שלאחרי גלות מצרים ומתן

- וכידוע החילוק בין קודם מתן תורה ולאחר מתן תורה. שקודם מתן תורה לא הי' הגשם כלי שיכול להתאחד עם רוחניותו, והעבודה התבטאה רק בכך שהעולם לא ינגד, ואפילו יסייע להמשכות שעל ידי העבודה, אבל שהגשם עצמו, יהפך לקדושה בפנימיותו, דבר זה נפעל על ידי מתן תורה.

וכמו לגבי המקלות והרהטים של יעקב, שהגשם שעל ידי העבודה של המקלות והרהטים נמשך אור בדוגמת מצות תפילין³⁰, אך לא הי' זה בפנימיות ובקליטה, והרא"י, שלאחרי העבודה לא נשאר האור במקלות. וזאת, כיון שגם קודם לכן לא הי' זה בדרך של קליטה והתאחדות.

אבל לאחר מתן תורה, הרי כאשר עושים מצוה בדבר גשמי, נעשה הדבר הגשמי עצמו קדושה, כלומר שגשמיות העולם נעשית כלי לאלקות. אלא שאעפ"כ גם אז העלי' היתה רק בחלקים התחתונים של האדם - אשתו (כגופו) ובניו (ברא כרעא דאבוה), ועד לכחות הגלויים של הנשמה שירדו למטה ונתלבשו בגוף. -

אמנם בביאת המשיח יתחדש ענין עמוק יותר: עני ורוכב על חמור, שתגלה מעלת הגוף על הנשמה -

26 מובא בהיום יום - כ"ח שבט ובלקו"ש

ח"א ע' 32.

27 שמות כג, ה.

28 משלי יד, ד. ראה לקו"ת האוניו עה, ב.

29 ראה לקו"ש שם ע' 41.

30 ראה זח"א קסא, ב, ואילך. סד"ה ויצא את המקלות - להצ"צ - באור התורה ויצא (רכג, ב).

53 עקב יא, יב.

54 יומא נד, ב.

55 ברכות כח, א. וש"נ.

56 תהלים פד, ה.

57 נוסח עיקר הי"ב מ"ג העיקרים.

אשת חיל עטרת בעלה³¹, ואפילו בחי' ויחידה שבנפש גם בהם תהי' עלי' על ידי בירור החומר.

בביאת המשיח יתגלה השרש האמיתי של יש הנברא, שאמיתית יש הנברא הוא יש האמיתי, ולכן על ידי בירור החומר, בירור יש הנברא - תהי' עלי' גם בעצם הנשמה.

יב. וזהו גם הרמז במאמר רז"ל, זכו עם ענני שמיא לא זכו עני ורוכב על חמור - "זכו", על ידי העבודה בדברים

(31) משלי יב, ד.

(והמשכו בכ"ף כסליו³⁴ ביום הרביעי שבו ניתלו המאורות³⁵) - שבשיעור תהלים (כפי שנחלק לימי השבוע) דיום השלישי אומרים הפסוק, "פדה בשלום נפשי", כמודגש בדברי בעל הגאולה "כשקריתי בס' תהלים בפסוק פדה בשלום נפשי . . יצאתי בשלום מה' שלום".

ויש להוסיף, ששייכותו של הפסוק "פדה בשלום נפשי" ל"ט-כ"ף כסלו היא גם מצד ימי החודש³⁶, כי, בחלוקה דספר תהלים לימי החודש שייך פסוק זה לשיעור דיום יו"ד בחודש, והשלימות דיו"ד (יו"ד במילואו) היא כ"ף (י' ו' ד' בגימטריא עשרים), כ"פ עשר, "עשר אעשרנו לך"³⁷, שמורה על בחי' הכתר³⁸ (כ' ר"ת כתר, ועשרים בגימטריא כתר³⁹), שקשור עם ענין המלכות (כידוע שיופי המלך, "מלך ביפיו תחזינה עיניך"⁴⁰, תלוי בכתר המלכות) - שלימות המלכות בית דוד ע"י דוד מלכא משיחא, ושלימות מלכותו של הקב"ה בעולם, כמ"שי⁴¹, "והיתה לה' המלוכה".

(34) ראה לקו"ד ח"א כט, א. לו, ב. ח"ד תשנ, ב.

(35) פרש"י בראשית א, יד.

(36) להעיר שהפסוק "פדה בשלום נפשי" הוא פסוק י"ט - ועפ"ז יומתק הדיוק של בעל הגאולה בהדגשת חלוקת הפסוקים: "כשקריתי . . בפסוק פדה בשלום נפשי, קודם שהתחלתי פסוק שלאחריו, יצאתי בשלום כו".

(37) ויצא כח, כב.

(38) תו"א ויצא כב, ד. ובכ"מ.

(39) לקו"ת שה"ש לה, ג. ובכ"מ.

(40) ישע"י לג, יז.

(41) עובדי' א, כא - סיום וחותר הפטרת

פרשת וישלח, שממנה (בשנה זו) מתברך חג הגאולה י"ט-כ"ף כסלו.

ה. ויש להוסיף בהמעלה המיוחדת די"ט כסלו בשנה זו מצד מעלת השנה כולה:

שנה זו היא שנה שלימה, שחשון וכסלו שניהם שלמים, וגם שנה תמימה, שנוסף בה חודש העיבור⁴², ובצירוף שניהם יחד נעשה מספר ימי' שפ"ה, מספר ימים הכי גדול ושלם - ריבוי ושלימות המספר בענינים הקשורים עם בני' ועם תומ"צ, שהוא לא רק ריבוי ושלימות בכמות, אלא גם ריבוי ושלימות באיכות, ואדרבה, העיקר הוא הריבוי והשלימות באיכות, וממנו נשפע גם הריבוי והשלימות בכמות⁴³.

(42) ובהדגשה יתירה כשי"ט כסלו (דשנת הצדיק) חל ביום השלישי - "ביום השלישי יקימנו ונחי' לפנינו" (הושע ו, ב ובמפרשים).

(43) ראה מדרש תהלים עה"פ.

(44) ערכין לא, א - במשנה.

(45) ראה גם לקו"ש ח"ו ע' 48. ועוד.

וישלה ב

נסתיימה ונשלמה עבודת הביוררים

והותם ההפטררה דפרשת וישלח ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה⁷, (ב) „וישב יעקב“, „ביקש יעקב לישב בשלוה⁸“ - וישב בשלוה בפועל עד שקפץ עליו רוגזו של יוסף, ועוה⁹ בשלוה בארץ מצרים (קל"א - קמ"ז לחייו), ועד זמן קיום היעוד דה"שלוה" האמיתית שבימות המשיח, שאז יהי שלימות הענין ד, פדה בשלוה נפשי¹⁰, כפי שמבאר אדמו"ר האמצעי¹¹ שאמיתית ושלמות הענין ד, פדה בשלוה נפשי¹² יהי בימות המשיח (באופן נעלה יותר

א. ...החידוש שבעבודתו של יעקב בפרשיות וישלה (וישלה יעקב) וישב (וישב יעקב) לגבי עבודתו בפרשיות ויצא (ויצא יעקב) ותולדות (אלה תולדות יצחק) „יעקב ועשו האמורים בפרשה¹³“, שפרשיות וישלה וישב הם בגמר עבודת הביוררים (הן הביוררים דלבן והן הביוררים דעשו), ועד כדי כך שיעקב מוכן כבר להעמדם ומצב דימות המשיח, שלכן: (א) „וישלה יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר¹⁴“, ששלח להודיעו ש, נגמר ונשלם. . בתכלית השלימות. . הבחי ומדרגות. . כולם נתבררו ונתקנו כו"כ¹⁵, והגיע הזמן לילך יחדיו להגאולה¹⁶, „אבוא אל אדוני שעיר¹⁷“, כמו „בימי המשיח, שנאמר¹⁸ (בסיום

משיחות ש"פ וישלה, ט"ז כסלו ה'תשנ"ב. ענינים י"ד. נדפס בטה"ש תשנ"ב ח"א ע' 161 ואילך.

- (1) פרש"י ר"פ תולדות.
- (2) ריש פרשתנו.
- (3) תו"א ריש פרשתנו. ובארוכה תו"ח שם. ובכ"מ.
- (4) וי"ל שזה א' הטעמים ששלח „מלאכים ממש“ (פרש"י ריש פרשתנו), מבלי להתחשב בכבודם של המלאכים (שלא להטריחם), ועוד ועיקר, מבלי להתחשב בכך שבשעה שהולכים בשליחותו (של יעקב) אינם יכולים למלא שליחותו של הקב"ה (כיון ש, אין מלאך אחד עושה שתי שליחות) (פרש"י וירא ית, ב) - מפני גודל החשיבות שבשליחות זו בנוגע להגאולה, שהיא תכלית השלימות דכל הבריאה כולה (כולל גם בריאת המלאכים).
- (5) פרשתנו לג, יד.
- (6) עובדי' בסופו.

ג. ויש לומר, שביאת משיח צדקנו ע"ז ש, יפוצו מעינותיך חוצה" מרומות בהמשך הפסוק (שהסיבה לכך ש, פדה בשלוה נפשי¹⁹, ביאת דוד מלכא משיחא, היא) „כי (מפני ש)ברבים היו עמדי“:

„ברבים“ - פירושו שישראל (לא נתקבצו ונתאחדו עדיין להיות לאחדים כאחד, מציאות אחת, אלא) הם במעמד ומצב של „רבים“, „מפוזר ומפורד בין העמים²⁰“ (אע"פ שגם אז ה"ה „עם²¹ אחד“²²).

ואעפ"כ „היו עמדי“ - שכל אחד מה„רבים“ היו „עמדי“ - עם דוד מלכא משיחא ועם הקב"ה, מצד בחי' היחידה²³ שבנפשו, שהיא ניצוץ מנשמתו של דוד מלכא משיחא, בחי' יחידה הכללית²⁴, שענינה „יחידה לייחדך“²⁵, שקשורה ומיוחדת²⁶ עם הקב"ה, „יחידו של עולם“, באופן ש, ישראל (ע"י אורייתא) וקוב"ה כולא תד²⁷.

וכיון ש„ברבים היו עמדי“, שגם בהיותם במעמד ומצב ד, מפוזר ומפורד בין העמים („ברבים“) יש בהם בחי' היחידה (הן בחי' היחידה שבנפשם והן בחי' היחידה שבתורה) הקשורה עם יחידו של עולם (עמדי), ועל ידה מגלים אחדותו של הקב"ה בעולם (ברבים. . עמדי) - נעשה הענין ד, פדה בשלוה נפשי²⁸, גאולה האמיתית והשלימה (פדאני לי ולבני מבין אומות העולם) ע"י משיח צדקנו.

ד. והדגשה מיוחדת בהענין ד, פדה בשלוה נפשי²⁹ - בי"ט כסלו דשנה זו:

לכל לראש - מצד הקביעות די"ט כסלו בימי השבוע כהקביעות די"ט כסלו בפעם הראשונה (בשנת תקנ"ט), ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב³⁰

- (30) ראה בארוכה קונטרס ענינה של תורת החסידות.
- (31) סה"ש תש"ד ריש ע' 116.
- (32) ראה תו"א משפטים עו, ג ואילך.
- (33) פרש"י בראשית א, ז (מב"ר פ"ד, ו).

ג. ויש לומר, שביאת משיח צדקנו ע"ז ש, יפוצו מעינותיך חוצה" מרומות בהמשך הפסוק (שהסיבה לכך ש, פדה בשלוה נפשי³¹, ביאת דוד מלכא משיחא, היא) „כי (מפני ש)ברבים היו עמדי“:

„ברבים“ - פירושו שישראל (לא נתקבצו ונתאחדו עדיין להיות לאחדים כאחד, מציאות אחת, אלא) הם במעמד ומצב של „רבים“, „מפוזר ומפורד בין העמים³²“ (אע"פ שגם אז ה"ה „עם³³ אחד“³⁴).

ואעפ"כ „היו עמדי“ - שכל אחד מה„רבים“ היו „עמדי“ - עם דוד מלכא משיחא ועם הקב"ה, מצד בחי' היחידה³⁵ שבנפשו, שהיא ניצוץ מנשמתו של דוד מלכא משיחא, בחי' יחידה הכללית³⁶, שענינה „יחידה לייחדך“³⁷, שקשורה ומיוחדת³⁸ עם הקב"ה, „יחידו של עולם“, באופן ש, ישראל (ע"י אורייתא) וקוב"ה כולא תד³⁹.

ולא עוד אלא שממשיכים ומגלים אחדותו של הקב"ה בעולם (ברבים)

- (23) לשון הכתוב - אסתר ג, ח.
- (24) ובפרט ע"י קיום מצות אהבת ישראל, כמ"ש רבינו הוקן בסידורו „נכון לומר קודם התפלה הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך“ (וראה לקו"ש חכ"ה ע' 374. ושי"ג).
- (25) להעיר, שפסוק זה הוא במזמור נ"ה - אותיות „הן“, שרומז על בחי' היחידה ועד לעצם הנשמה שלמעלה גם מיחידה (ראה סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 128 (לעיל ע' 109). ושי"ג).
- (26) רמ"ז לוח"ב מ, ב. ולוח"ג רס, ב. ועוד.
- (27) נוסח הושענות ליום ג' דהגה"ס.
- (28) ראה לקו"ת פ' ראה כה, א. כו, א.
- (29) ראה חז"ג עג, א.

(* בספר השיחות.

אפילו מכמו שהי' בזמן דוד ושלמה⁽¹¹⁾. והחילוק שבין מעמדו ומצבו של יעקב כשעוסק בעבודת הבריורים למעמדו ומצבו בגמר עבודת הבריורים (שמוכן לימות המשיח), הוא, ע"ד ובדוגמת החילוק בין מעמדה ומצבה של הלבנה כפי שמקבלת מהחמה למעמדה ומצבה כששניהם שוים:

יעקב נמשל ללבנה, "המאור הקטן"¹², ויעקב נקרא קטן, "מי יקום יעקב כי קטן הוא"¹³, ולכן, "הקטן מונה לקטן"¹⁴.

וע"פ הידוע שמיעוט הלבנה ("לכי ומעטי את עצמך"¹⁵ להיות, "מאור הקטן") הוא מפני שבירת הכלים דתוהו שנפלו ניצוצות הקדושה למטה, ולכן נעשית הירידה דספירת המלכות (לבנה) להיות בבחי' מקבל, לירד לבי"ע כדי לברר הניצוצות דתוהו - נמצא, שמעמדה ומצבה של הלבנה שצריכה לקבל מהחמה הוא לצורך עבודת הבריורים, אבל בגמר עבודת הבריורים, לא תהי' הלבנה בבחי' מקבל, אלא יהי' אור הלבנה כאור החמה, "שני המאורות הגדולים"¹⁶.

ויש לומר, שענין זה מרומז גם בתוכן פרשת וישלח - "וישלח יעקב

מלאכים לפניו אל עשו אחיו" - שיעקב ששרשו מעולם התיקון, שלח מלאכים לפניו ממש, לבחי' שלמעלה ממנו במדרגה, אל עשו אחיו לשרשו בעולם התוהו (כיון שע"פ שייכותו ליעקב ה"ז עשו שנתברר וחזר לשרשו בבחי' המקיפים דתוהו), "כדי להמשיך בחי' המקיפים דתוהו אליו למטה בתיקון שהוא בחי' האור פנימי, ויאיר המקיף בפנימי ויתייחדו יחד"³, וזהו גם תוכן הענין דחיבור ויחוד לבנה וחמה (יעקב ועשו¹⁷, אור פנימי ואור מקיף, ממכ"ע וסוכ"ע), ועד שהלבנה אינה מקבלת מהחמה (כיון שכבר נגמר ונשלם בירור הניצוצות דתוהו, שלצורך זה הי' מיעוט הלבנה להיות בבחי' מקבל, כנ"ל), אלא אור הלבנה נעשה כאור החמה, ששניהם שוים¹⁸.

ב. וכל זה מודגש ביותר בדורנו זה:

ובהקדמה - שאף שמצד יעקב נגמרו ונשלמו כל עניני הבריורים וכבר אז (כשושילח יעקב) היתה יכולה וצריכה להיות הגאולה [שלכן שלח מלאכים לעשו להודיע שהגיע הזמן ד"ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו", ו"ביקש לישב בשלוה" (כנ"ל ס"א)]. מ"מ, לא בא ענין זה בפועל מצד (וב)העולם.

(11) וי"ל, שבזמן דוד ושלמה, דור הי"ד והט"ו שבו נתמלא דיסקוס של לבנה (שמו"ר פט"ו, כו), מודגש בעיקר מילוי ושליומות אור הלבנה שמקבלת מהחמה, ובימות המשיח תהי' שליומות הלבנה כמו החמה, ששניהם שוים.

(12) בראשית א, טז.
(13) עמוס ז, ביה. וראה חולין ס, ב.
(14) ב"ר פ"ו, ג.
(15) חולין שם.
(16) ראה גם סה"מ פר"ת ע' קסז.
(17) הגדול מונה לגדול והקטן מונה לקטן (ב"ר שם).
(18) ולהעיר, שבחלק הפרשה השייך ליום רביעי דפ' וישב - כ"ף כסלו - מדובר אודות לידת זרח ופרץ, שהם בדוגמת חמה ולבנה: "זרח על שם החמה שהיא זורחת תמיד, ופרץ על שם הלבנה הנפרצת לעתים ונבנית לעתים... והיו תאומים כי הלבנה מותאמת בחכמה כו" (רמב"ן וישב לה, כט). וראה לקמן הערה 28.

השכינה ובנ"י שנמצאים יחד בגלות ונגאלים יחד¹².

ויש להוסיף בפירוש המשך הכתוב "כי ברבים היו עמדי" - ש"ברבים" ("מתפלל עם הציבור") מודגש יותר המעמד ומצב ד"עמדי", כמארז"ל¹³ "אכל בי' עשרה שכינתא שריא" [אף שאינם מדברים בדברי תורה¹⁴, ועאכו"כ כשעוסקים¹⁵ בעניני תורה ומצוות¹⁶], "עשרה שישבים ועוסקים בתורה¹⁷ שכינה שרוי' ביניהם"¹⁸], ובמילא, מודגש יותר הענין ד"פדאני לי ולבני", שפדיית השכינה היא יחד עם פדיית בני, עם "מקרב ליי", הקרובים לי, שנמצאים "עמדי".

ב. ובביאור השייכות דכל הפירושים (גאולת רבינו הזקן, הגאולה דדוד המלך ודוד מלכא משיחא, וגאולת השכינה עם בני) - יש לומר:

תוכנה של גאולת רבינו הזקן בי"ט

(12) ראה מגילה כט, א: "בכל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם... ואף כשהן עתידים להגאל שכינה עמהם".

(13) סנהדרין לט, א.
(14) תניא אגה"ק סכ"ג.
(15) כהתחלת המאמר: "כל העוסק בתורה כו".

(16) וכל ישראל בחזקת כשרות - שכאו"א מישראל, אנשים נשים וטף, עוסק תמיד בעניני תומ"צ, במעשה ובדיבור, ועאכו"כ במחשבה, שבה אין הגבלות שמבחוץ.

(17) כולל גם "עסק (התורה והמצוות) בעשרה דוקא" (אגה"ק שם (בתחלתה). וראה לקו"ש ח"ה ע' 423 הערה 11. ע' 428 הערה 14).
(18) אבות פ"ג מ"ו.

(* ובפרט גמילות חסדים שהיא כללות כל המצוות (ראה תניא פ"ג ע"ז. ובכ"מ).

כסלו היא הפצת המעיינות חוצה, כידוע¹⁹ שעיקר הענין ד"יפוצו מעיינותיך חוצה" התחיל לאחר פטרוברג. וכיון שע"י הפצת המעיינות חוצה אתי מר דא מלכא משיחא²⁰, נמצא, שגאולת רבינו הזקן ("כשקריתי בשלום"). פדה בשלום נפשי... יצאתי בשלום") קשורה עם ה"פדה בשלום נפשי" דדוד מלכא משיחא, ובמילא גם עם ה"פדה בשלום נפשי" דהקב"ה ובנ"י, "פדאני לי ולבני מבין אומות העולם".

ובעומק יותר - שיפוצו מעיינותיך חוצה הוא התוכן דביאת המשיח וגאולת השכינה ובנ"י, כי, התוכן דהפצת המעיינות חוצה הוא שמתגלה בעולם ידיעת אלקות, וככל שהולך וניתוסף יותר בהתגלות ידיעת אלקות בעולם, הולכים ומתקרבים יותר ל"אותו הזמן (ימות המשיח)... (ש)לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד... כמ"ש²¹ כי מלאה הארץ דעה את ה'

כמים לים מכסים²², שלא זו בלבד שהעולם לא יסתיר על אלקות (גלות השכינה), אלא אדרבה, שהעולם יהי' מכוסה לגמרי ב"דעה את ה'" (תכלית השלימות דגאולת השכינה), ועאכו"כ בני, ש"יהיו חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם"²² (תכלית השלימות בהקירוב דישאל להקב"ה, "מקרב לי... היו עמדי").

(19) סה"ש תורת שלום ס"ע 112 ואילך.
(20) אגה"ק דהבעש"ט - נדפסה בכתר שם טוב בתחלתו. ובכ"מ.
(21) ישע"י יא, ט.
(22) רמב"ם בסיום וחותם ספרו משנה תורה.

י"ט כסלו ה

השלימות ד"פדה בשלום נפשי" – הגאולה האמיתית והשלימה

א. ענינו של חג הגאולה י"ט כסלו, "חג התגים", מודגש בפסוקי "פדה בשלום נפשי" – כמובן מדברי בעל הגאולה במכתבו הידוע³, "כשקריתי בס' תהלים בפסוק פדה בשלום נפשי . . יצאתי בשלום מה' שלום".

ובהקדמה – שנוסף על הפירוש בדברי בעל הגאולה ש"פדה בשלום נפשי" קאי על הגאולה שלו (כשקריתי בשלום), ה"ז כולל גם הפירוש והתוכן ד"פדה בשלום נפשי" כפי שנאמר בקרא:

"פדה בשלום נפשי מקרב לי כי רבים היו עמדי" – אמרו דוד המלך על הנצחון במלחמותיו בזכות הרבים שהיו בעזרתו להתפלל עליו, ועד שאפילו אנשי אבשלום היו מתפללין לנצחוננו של דוד⁶.

ובזה נכלל גם (והוא העיקר) "פדה

6 סהמ"צ להרמב"ם מל"ת שסב. פיהמ"ש סנהדרין ר"פ חלק ביסוד הי"ב. אגרת תימן.

7 רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

8 שערי תשובה ח"א ד"ה פדה בשלום פי"א (נה, ד).

9 ברכות שבהערה 4.

10 ויש לתווך הפירוש בדברי חז"ל עם הפירוש הפשוט בפסוק שאמרו דוד המלך* – ש"דוד אמרו . . ע"ש שהשכינה אמרה פדה בשלום נפשי, עם מקרב לי, מלשון קרובים, דהיינו בני" (חדא"ג מהרש"א לברכות שם).

11 להעיר ממצות "פדיון הבן" ("פדה . . בני") – שהקב"ה צריך לפדות ופודה את כל אחד ואחת מבניי ("בני בכורי ישראל"), ובאופן ש"אבי הבן מברך שמים" (סוף פסחים), כמבואר בארוכה במק"א פרטי הענינים שבו (לקו"ש ח"א ע' 42 ואילך).

* ועפ"ז י"ל שפירוש חז"ל הוא (לא רק ע"ד הדרוש, אלא) גם ע"ד הפשט.

5 ירושלמי סוטה פ"א סוף ה"ה.

אבל, לאחרי "מעשינו ועבודתינו" דכל בני" במשך כל הדורות, כולל ובמיוחד לאחרי גילוי תורת החסידות ב"ט כסלו, שאז התחיל עיקר הענין ד"פוצו מעינותיך חוצה"¹⁹, ומוסיף והולך ע"י רבותינו נשיאינו מדור לדור, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שעל ידו הופצו המעיינות חוצה בכל קצוי תבל – כבר נגמרו ונשלמו כל הענינים גם מצד (וב)העולם, כפי שהודיע והכריז שכבר נשלמו כל עניני העבודה, גם "צחצוח הכפתורים", והכל מוכן לביאת המשיח.

ומזה מובן שהמשך העבודה שלאח"ז (כל זמן שמשיח צדקנו מתעכב מאיזו סיבה (בלתי ידועה ומובנת כלל)) אינו "עבודת הבידורים" (שהרי כבר נסתיימה ונשלמה עבודת הבידורים)²⁰, אלא, עבודה מיוחדת להביא ההתגלות בפועל בעולם.

ג. ויש לומר, שהמעלה המיוחדת בדורנו זה מרומזת בהפטרה דפרשת וישלה – "והי' בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש גו' וירשו הנגב את הר עשו כו' וגלות גו' עד צרפת גו' ירשו את ערי הנגב ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו":

19 ראה ס' השיחות תורת שלום ס"ע 112 ואילך.

20 במכ"ש וק"ו מאופן עבודתו של יעקב לאחרי שחשב שעשו נתברר כבר, גם לאחרי ששבו המלאכים ואמרו שלא נתברר עדיין כלל – שלא עסק ב"עבודת הבידורים" (לברר את עשו), אלא עסק ב"העלאת מ"נ להמשיך מ"ד דמקף תהו" ע"י המנחה (תו"א פרשתנו כד, רע"ד).

21 עובדי' א, יח ואילך.

ויש להוסיף ולהעיר ע"ד הרמז: "צרפת" בגימטריא שבע מאות ושבעים (770), השלימות דמספר שבע, כפי שכל א' כלול מעשר (שבעים), וכפי שכל א' כלול ממאה (שבע מאות), ושניהם יחד (שבע מאות ושבעים), וי"ל שבוה מרומז שבהבירור דמדינת צרפת, נגמר ונשלם בירור העולם שנברא בשבעת ימי הבנין בכל הפרטים ופרטי פרטים.

22 להעיר מהשייכות המיוחדת דרבינו הזקן ליעקב (ראה בארוכה מעייני הישועה (קה"ת תשמ"ח) ע' 101 ואילך).

23 ראה ספר התולדות אדה"ז (קה"ת תשל"ו) ע' רנט (בהוצאת תשמ"ו – ח"ד ע' 1025) ואילך. וש"נ.

24 ראה גם ס' השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 570 ואילך.

כל התורה כולה, „הן בפשטי ההלכות הן ברמזים ודרשות וסודות“ (ויתירה מזה מ"ש במק"א⁵³ שכל נפש מישראל מחוייב „לחדש שכל חדש הן בהלכות הן באגדות הן בנגלה הן בנסתר“⁵⁴).

ועל ידי „יפוצו מעינותיך תוצה“ – פירסום והפצת מעיינות החסידות, בכל מקום ומקום, עד שיגיעו גם תוצה – נזכה בקרוב (כהבטחת מלך המשיח להבעש"ט⁵⁵) לקאתי מר דא מלכא משיחא, שאז יקויים היעוד⁵⁶ „כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים“, ובמהרה בימינו ממש.

של „חב"ד“ (לימוד בהרחבה, הבנה והשגה, „יתפרנסון“), אינו מוכרח להחיות נפשו – כי לדעתו⁵¹ אין חייו הרוחניים עומדים בסכנה ח"ו, ודי ומספיק עבורו לימוד נגלה דתורה ולימוד דברי מוסר ולימוד דברי חסידות של הבעש"ט והמגיד ותלמידיהם ותלמידי תלמידיהם, כדי להתגבר על החושך כפול ומכופל דעקבתא דמשיחא – איך יפטור עצמו מלימוד זה, כשפסק דין ברור הלכה למעשה בנגלה דתורה (בהלכות ת"ת של „הרב“, אדמו"ר הזקן⁵²) שכל נפש מישראל חייב ללמוד

(53) תניא אגה"ק סכ"ו (קמה, א).
(54) שמוה מובן שגם הנסתר צריכים ללמוד באופן של חב"ד, דאל"כ א"פ „לחדש שכל חדש“, כפשוט.
(55) אגה"ק המפורסמת הבעש"ט – נדפסה בריש ס' כתר שם טוב. ובכ"מ.

(51) אבל ממשנ"ת במקומות שבהערה 26 מובן, שמפני ירידת הדורות (גם לגבי דור אדה"ו כו'), הרי עתה מוכרח לימוד פנימיות התורה באופן של דעת גם כדי לעבדהו בלב שלם. ע"ש.
(52) פ"א ס"ד. וש"נ (וע"ש עד היכן הדברים מגיעים).

ולהעיר, שהבירור ד„צרפת“ שמספרו „770“ נעשה ע"י (ה„להבה“ שמאירה מ), בית יוסף, ועד לבית יוסף כפשוטו, הבית שבו בחר ועד שקנהו ובו חי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בעשר שנים האחרונות בחיים חיותו בעלמא דין, ומשם הולכת ונמשכת („מוסיף והולך“) העבודה ד„בית יוסף“ – שמספרו (מספר הבית כפשוטו) „770“²⁵.

ידוע ומפורסם הר"ת דשנה זו – „הי' תהא שנת נפלאות בה“, „בכל (מכל כל)“³¹, היינו, שהשנה עצמה וכל הענינים שבה הם באופן של „נפלאות“, „פלא“ שלמעלה מנס³², ו„נפלאות“ לשון רבים, ועד ל„נפלאות“, נו"ן פלאות³³, ולכל לראש והוא העיקר – „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“³⁴ („נפלאות“ גם לגבי יצי"מ³⁵).

ובשנה זו עצמה כבר „קיימא סיהרא באשלמותא“ דחודש השלישי (שלימות של ג' חדשים, „בתלת זימני הוי חזקה“³⁶), ועומדים בסמיכות ליום השלישי בחודש השלישי, מתן תורה דתורת החסידות³⁷, התחלת הגילוי

ובעומק יותר – „צרפת“ אותיות „פרצת“, שבוה מרומז שגילוי והפצת המעיינות הוא בצרפת – פריצת כל הגדרים, ולא רק באופן שמצד פריצת כל הגדרים דהמעיינות באים גם בתחתון שאין תחתון למטה ממנו, אלא יתירה מזה, שענין זה הוא גם מצד התחתון, כמודגש בכך ש„צרפת“ אותיות „פרצת“²⁶ ועי"ז נעשה „פרצת“²⁷ על"ך פרץ²⁸, „זה משיח, שנאמר²⁹ עלה הפורץ לפניהם“³⁰.

(31) נוסח ברכת המזון. וראה ב"ב טו, סע"ב וי"ל.
(32) ראה לקו"ש חט"ו ע' 368 הערה 16. וש"נ.

(33) זח"א רסא, ב.
(34) מיכה ז, טו.
(35) ראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' תפז). וש"נ.
(36) ב"מ קו, ריש ע"ב. וש"נ.

(37) ובשנה זו מלאו תשעים שנה להכרזה שי"ט כסלו הוא ראש השנה לתורת החסידות (ט"ז כסלו תרס"ב – תשנ"ב), שמאו ניתוסף „שטורעם“ מיוחד בהפצת המעיינות תוצה ע"י „חיילי בית דוד“ שלוחמים „מלחמת בית דוד“ ומנצחים את אלה „אשר חרפו עקבות משיחך“ (כדברי כ"ק אדני"ע בהשיחה הידועה) – כפי שכבר נעשה בשלימות בסיומה של שנת הפ"ט שמסיימים מזמור פ"ט (בגימט' פדה) בתהלים באופן ד„ברוך ה' לעולם אמן ואמן“, ועתה נמצאים בשנת הצדי"ק, הקשורה עם ביאת משיח צדקנו ובנין ביהמ"ק השלישי, כסיום וחותם מזמור צדי"ק בפסוק „ויהי נועם גו' ומעשה ידינו כוננהו“, שקאי על השראת השכינה בביהמ"ק השלישי (מדרש תהלים עה"פ), שזוה"ע הנישואין דהקב"ה וכנסי"י, כדאיתא במדרש (שמו"ר פל"ג,

ד. ובדורנו זה גופא ניתוסף עוד יותר בכהנ"ל כש„קיימא סיהרא באשלמותא“ דחודש כסלו בשנה זו:

(25) ראה קונטרס בענין מקדש מעט זה בית רבינו שבבבל (קה"ת תשנ"ב) ס"ז.
(26) ובסגנון דלעיל – שהמקבל מתאחד עם המשפיע להיות כמותו, ע"ד „ויהי אור הלבנה כאור החמה“ (וראה לקמן הערה 28).
(27) וישב לה, כט.
(28) „פרץ על שם הלבנה הנפרצת לעתים ונבנית לעתים“ (כנ"ל הערה 18). – וי"ל ש„נפרצת“ (פירצה, מיעוט הלבנה) הוא גם מלשון פריצה, שבוה מרומז שבמיעוט הלבנה (בחציו השני של החודש) נכלל גם פריצת גדר הלבנה שמקבלת מן החמה להיות כמו החמה.
(29) מיכה ב, יג.
(30) אגדת בראשית ספס"ג. וראה ב"ר ספפ"ה ובפרש"י.

לנו, שעניני חסידות שנתגלו ע"י הבעש"ט והמגיד ותלמידיהם הם באופן של "נקודות" ובקיצור, ע"ד לשון המשנה שהיא דבר קצר, משא"כ ביאור הענינים שבתורת חסידות חב"ד שנתגלה על ידי רבינו הזקן הוא באופן של "הרחבה" ושקו"ט, שבמאמרי ותורת חסידות שלו (החל מספר התניא) ביאר עניני תורת החסידות באופן של הבנה והשגה, וכשמה - "חסידות חב"ד".

וי"ל שזהו הטעם שנתעורר ספק אצל רבינו הזקן שאולי צריך להפסיק מגילוי דברי חסידות באופן כזה, וע"ז הורו לו רבותיו, שע"י מסירת נפשו ושיבתו במאסר פעל למעלה שיוכל להמשיך לגלות דברי חסידות באופן של הרחבה, ואדרבה, לכשתצא תאמר יותר - כדי "ליישר ישראל ולהכין לבם" לגילוי "סוד טעמי" ומסתר צפונותי"⁵⁰ של תורה שיתגלו בביאת המשיח ועד כמים לים מכסים.

ה. והמעשה הוא העיקר:

לאחרי שניתנה ההוראה של הבעש"ט והמגיד לרבינו הזקן, שלא זו בלבד שלא יפסיק ח"ו מלומר דברי חסידות, אלא אדרבה, שיוסיף עוד יותר - הרי מובן, שזוהי הוראה לכא"א מישראל, שחייב להכין את עצמו ל"אותו הזמן" ש"לא יהי עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד" - על ידי לימוד פנימיות התורה באופן של הבנה והשגה דוקא.

ומזה מובן, שגם מי שלפי דעתו לימוד פנימיות התורה, ובפרט באופן

(49) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהרי"צ ח"א ע' קמו (נדפס ג"כ בהוספה לקונטרס החלוצי - תרנ"ט).

(50) ל' רש"י שה"ש א, ב.

דתורתו של משיח, שאז יהיו הנישואין דהקב"ה וכנס"י באופן ש"והי" אור הלבנה כאור החמה".

[ולהעיר, שענין זה מודגש גם בכך ששנה זו היא שנה שלימה, שחשון וכסלו שניהם שלמים (ג' חדשים שלמים בהמשך אחד), ושנה תמימה (תמימות יתירה)³⁸, שניתוסף בה חודש העיבור³⁹ - דיש לומר, שבשנה שלימה (שלימות החדשים חשון וכסלו) מודגשת שלימות (חדשי) הלבנה (כפי שמקבלת מהחמה), ובשנה תמימה (הוספת חודש העיבור⁴⁰) מודגשת שלימות הלבנה שנעשית כמו החמה, כיון שע"י חודש העיבור משתווית שנת הלבנה לשנת החמה, מעין ודוגמת "והי" אור הלבנה כאור החמה".]

ומזה מובן שבימינו אלה ממש צריכים רק לפתוח את העיניים ולראות את המציאות בפועל ממש⁴³ - היינו שיושבים יחד עם הקב"ה ("ישראל וקוב"ה כולא חד") ב"שולחן ערוך"⁴⁴

(42) ביום א' פ' וישב, טו"ב כסלו - נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א לכל אחד ואחת שיחיו "קונטרס דרושי חתונה", בצירוף שתי שטרות של דולר לצדקה (המו"ל).

(43) כלומר, לא זו בלבד ששלמה העבודה וצריכים לפעול גילוי בעולם (כנ"ל ס"ב), אלא יתירה מזה, שישנו כבר בפועל ובגילוי, וצריכים רק לפתוח את העינים, כי מכבר "נתן לכם" עינים לראות".

(44) ובפרט לאחרי שלימות העבודה בכל הדורות בקיום ה"שולחן-ערוך" (דה"בית יוסף") עם ה"מפה" שעל ה"שולחן-ערוך" (הגהות הרמ"א על השו"ע דה"ב) - כידוע הרמו במ"ש, ובני ישראל יוצאים ביד רמה, שרומז על הרמ"א, שלאורו הולכים כל בני"י עד סוף כל הדורות, וע"ז יוצאים מן הגלות אל הגאולה.

(* כולל גם אחינו בני"י הספרדים - כפי שמצינו בנר חנוכה שגם הספרדים (שבדרך כלל נוהגים כהב"י) נוהגים כהרמ"א, וכן לאידך, שהאשכנזים נוהגים כהספרדים, כמודגש בפסק הרמ"א כדעת הרמב"ם ולא כדעת התוספות (ראה ט"ז או"ח ר"ס תרעא) - ולהעיר גם מהפסרת פרשת וישלח: גלות גו' צרפת (אשכנז) וגלות ירושלים אשר בספרד ירשו את ערי הנגב, החיבור והאיחוד דאשכנזים וספרדים בבירור וירושת אדום, ששייך לתוכן הענין הדלקת נרות חנוכה, על פתח ביתו מבחוץ, כדי להאיר את החושך (משתשקע החמה), עד דכליא רגלא דתרמודאי".

ז) בנוגע להמשכן, ושלימותו בביהמ"ק השלישי (וראה לקמן בשו"ג להערה 41).

(38) כולל גם השלימות ד"שבע שבתות תמימות תהינה" כשהתחלת הספירה במוצאי שבת, תמימות כימי בראשית - שלימות משולשת (ראה סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 12 ואילך. וש"נ).

(39) ערכין לא, א - במשנה.

(40) ובהדגשה יתירה בשייכות ל"ט כסלו, ראש השנה לתורת החסידות - שבו מתחילים ללמוד שיעורי התניא (כפי שנחלק לימי השנה) לפי החלוקה דשנה מעוברת.

(41) בהחתונה ד"בית יוסף" בשנת תרפ"ט*.

(* להעיר מהשייכות דשנת תרפ"ט ל"פרצת" - שהשלימות דה"י (שכל א' מהתשנה כולל מעשר) היא צ', ד"ל שבוה מרומז שבשנת הצדי"ק נעשית שלימות הנישואין, שהו"ע הנישואין דכנס"י עם הקב"ה.

לסעודת הנישואין, הסעודה דליתן ושור הבר ויין המשומר, שבסיומה „אומר לו (הקב"ה) לדוד (דוד מלכא משיחא) טול (כוס של ברכה) וברך, אומר להן, אני אברך ולי נאה לברך, שנאמר⁴⁵ כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא"⁴⁶.

ה. והמעשה הוא העיקר⁴⁷:

בבואנו מערב שבת שבו קיימא סיהרא חדודש כסלו באשלמותא, והמשכו ביום הש"ק ומוצאי ש"ק (יום ראשון (שנקרא יום אחד, ש"ה" הקב"ה יחיד בעולמו⁴⁸), טו"ב כסלו), ג' ימים רצופים שיש בהם מעלה (קדושה) מיוחדת, והמשכם בח"י, ערב י"ט כסלו, ועאכו"כ בימי הגאולה י"ט וכ"ף כסלו, והמשכם בימים שלאח"ז עד לימי חנוכה - יש לערוך התוועדיות חסידותיות⁴⁹ (חסידישע פארבריינגענישן) בכל מקום ומקום, בכל מדינה, בכל עיר ובכל שכונה כו', ולא רק התוועדיות גדולות במקומות מרכזיים ועיקריים, אלא בכל מקום ומקום כפשוטו, כולל גם שבכל מקום פרטי תהי' ההתוועדות באופן של „עיקר" (ולא באופן שמקום פלוני הוא „עיקר", משפיע, ומקום פלוני הוא „טפל", מקבל), ולא זו בלבד שאין זה גורע בה„עיקר" שבמקום שני, אלא אדרבה, שעיי"ז ניתוסף יותר בשאר

(45) תהלים קטו, יג.

(46) פסחים קיט, ב.

(47) אבות פ"א מ"ז.

(48) בר"פ ג', ח. פרש"י בראשית א, ה.

(49) להעיר מתגם בעל הגאולה ע"ד גודל הפעולה והתוועדות חסידית יותר מפעולתו של מלאך מיכאל (אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח ג' ע' תיג. ושי"ג).

פנימיות התורה יש לתווך, שאם לומד⁴² רק נקודות הענינים (ע"ד דברים קצרים שבמשנה) ה"ז ככלל „מקרא"⁴³, משא"כ כשלומד בהבנה והסברה ובפרטיות, ובמיוחד - כשמשיג הענין ונתפס בשכלו ונעשו לאחדים⁴⁴, ה"ז ע"ד „שליש בתלמוד"⁴⁵, שהוא לימוד טעמי ההלכות כו', עד ללימוד בעיון להבין דבר מתוך דבר וכו'^{45*}].

(42) נוסף על החילוק אם לומד פירוש המקראות (שבספרי קבלה כו') - שזהו בכלל מקרא (ראה הערה 40), או ששקו"ט בהבנה והסברה.

(43) מכיון שיש בזה רק ידיעת המציאות לחוד (משא"כ ידיעת ההלכות שבמשנה) - כנ"ל בפנים מלקו"ט (ע"ש באורך).

וע"פ המבואר בפנים י"ל, שאפשר להיות ג"כ לימוד פנימיות התורה ע"ד לימוד הלכות פסוקות שבמשנה ותלמוד - שלישי במשנה.

(44) ועפ"ז, רק „לימוד הזהר וע"ח" (כפ"ע) הוא בכלל ה„שליש במקרא" - כי בספרים אלו עצמם אין ביאור והסברה בהרחבה כו' (משא"כ כפי שעניני פנימיות התורה נתבארו בתורת חסידות חב"ד, ע"י משלים וכו').

אלא שצ"ע, כי בלקו"ט שם משמע, שזה גופא שאין בזה השגת המהות אלא ידיעת המציאות לבד ה"ה בכלל מקרא, והרי הגבלה זו היא „אפילו לגדולי התכמים" (לקו"ט שה"ש שם). ואכ"מ.

(45) ועפ"ז צ"ל לכאורה, דמ"ש הרמב"ם (כנ"ל) ש„הענינים הנקראים פרדס בכלל הגמרא הן" - זהו רק כשלומד בהבנה והסברה ובפרטיות*, משא"כ כשלומד רק נקודות הענינים בכללות* ה"ז בכלל מקרא (או משנה - ראה הערה 43).

(45*) ראה רמב"ם ואדה"ז (ובקו"א) הל' ת"ת שם.

(* כמשנ"ת במק"א (הדרן על הרמב"ם" (קה"ת, תשמ"ה) הערה 6. לקו"ש חכ"ז ע' 123) החילוק בין „לטייל בפרדס" (ל' הרמב"ם הל' יסוה"ת פ"ד) ו„נכנסו לפרדס". ע"ש.

ע"פ הטעם משום „עת לעשות לה'", בשביל פיקוח נפש (ברוחניות), מפני התגברות החושך וירידת הדורות - מספיק גילוי פנימיות התורה באופן של נקודות ובקיצור בתכלית, כי גם „נקודה" של פנימיות התורה, „המאור שבה"⁴⁷, בכחה להחיות נפשות (וכיון שזה מספיק - הרי אין לגלות יותר);

משא"כ גילוי פנימיות התורה כדי „ליישר ישראל ולהכין לבם" לגילוי פנימיות התורה שיהי' „באותו הזמן" - הרי כיון שאז תהי' השגה גמורה בידיעת השם, „כפי כח האדם"⁴⁸ ועד „כמים לים מכסים", הרי מובן, שגם ההכנה לזה בדורות האחרונים צ"ל ע"ד זה דוקא.

ד. ע"פ כל הנ"ל יתבאר היטב הסיפור הנ"ל אודות הקטרוג ע"ז שרבינו הזקן אמר דברי חסידות בריבוי כו':

החידוש באופן גילוי החסידות על ידי רבינו הזקן לגבי הבעש"ט והמגיד ותלמידיהם - יש לראות בפשטות כשלומדים תורת החסידות שנתגלתה

(46) להעיר גם ממשנ"ת בדה"ל וכל בניך תשמ"א פ"ז (סה"מ מלוקט ח"ב ע' קצד"ה) בביאור שני הענינים בלימוד פנימיות התורה - (א) שמביאה ללב שלם, בירור המדות; (ב) הלימוד והידיעה דפנימיות התורה מצד עצמו (שלמעלה מביורורים). ע"ש.

(47) פתיחתא לאיכ"ר ב. ירושלמי הגיגה פ"א ה"ז (ובקרבן העדה שם (וכן ביפה ענף לאיכ"ר) - שקאי על „סודות החכמה").

(48) ל' הרמב"ם הל' מלכים ספ"ב. וראה לקו"ש חכ"ז ע' 241.

ישראל ולהכין לבם" לכך²⁹, וזהו על ידי גילוי פנימיות התורה בדורות האחרונים דוקא.

ג. בהתאם להחילוק בין שני הביאורים בטעם גילוי פנימיות התורה בדורות האחרונים – ישנם שני אופנים גם באופן הגילוי, ע"ד שני האופנים שבנגלה תורה – משנה וגמרא:

א) גילוי פנימיות התורה באופן שהעיקר הוא ידיעת נקודת הענין בקיצור, ע"ד לשון המשנה שהוא „דבר³⁰ קצר וכולל ענינים רבים”.

ב) הגילוי באופן מבואר ומוסבר בהרחבה, ע"ד אריכות הביאור והשקו"ט שבגמרא, ובלשון הזהר³¹ – „יתפרנסון”, וכמבואר במפרשי הזהר³², דהיינו שעניני חכמת האלקות מפורשים ומוסברים בהבנה והשגה (לא כהלומד לגירסא), שאז הלימוד הוא בגדר „פרנסה”, כמבואר בתניא³³ שע"י לימוד התורה „היטב בעיון שכלו עד שנתפסת בשכלו ומתאחדת עמו והיו לאחדים – נעשה מוזן לנפש”.

[ויש לומר, שבזה יש לתווק דברי

(29) וי"ל ההכרח „ליישר ישראל ולהכין לבם” למצב של ימות-מ – כי בלי הכנה זו, הרי שינוי עצום כזה באופן פתאומי ה"ז בגדר ביטול „מנהגו של עולם”, ולדעת הרמב"ם גם לימות המשיח „עולם כמנהגו נוהג” (הל' מלכים רפ"ב. ועד"ו הל' תשובה ספ"ט). ואכ"מ.

(30) ל' הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשניות (ד"ה אח"כ ראה להסתפק – בתחלתו).

(31) תקו"ז ת"ו בסופו.

(32) כסא מלך לתקו"ז שם. הקדמת מקדש מלך לזהר. – וראה ג"כ שער ההקדמות (הנ"ל הערה 17).

(33) פ"ה (י, רע"א).

כדרשת חז"ל⁵⁶ על הפסוק „פדה בשלום נפשי”, „כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הציבור מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני כו”, ועוד והוא העיקר, לא רק „כאילו פדאני לי ולבני”, אלא „פדאני לי ולבני” בפועל ובגלוי.

ובפשטות – שתיכף ומיד ממש (בהמשכה של התוועדות זו, עוד לפני תפלת המנחה) מתקיימת בקשת יעקב (בשם ועבור ובשליחות כביכול דכאו"א מישראל) „לישב בשלום” (שקורין במנחה) בפועל ובגלוי (כיון שכבר

(56) ברכות ה, רע"א.

(57) תהלים קמ, יד.

(58) ערכין לב, סע"ב.

(59) תהלים פד, ח.

וישלא – י"ט כסלו

בירור התחתון (עשו) ע"י הפצת המעיינות חוצה

א. י"ט כסלו הוא ראש השנה לתורת החסידות ולדרכי החסידות. ומתחיל במוצאי ש"ק זה, ולפני זה מזמן המנחה דיום הש"ק ח"י כסלו –

לאחר הקדמת העבודות דערב³ שבת טו"ב כסלו ודש"ק ח"י כסלו.

ולכאורה טעם הדבר – לפי שאולת רבינו הוקן ב"ט כסלו היתה הנצחון של תורת החסידות, ולכן נעשה יום זה „ראש השנה“ לתורת החסידות ודרכי החסידות, היינו, שיום זה הוא כמו ה„ראש“ שכולל כל אברי הגוף⁶, שבו נמשך „גילוי אור פנימיות תורתנו הקדושה . . על כללות השנה“⁶.

ובהשקפה ראשונה ה"ז ע"ד מ"ש במשנה⁷, „ארבעה ראשי שנים הם“, שכל א' מהם נקרא „ראש השנה“ בנוגע לענין מסויים, ועד"ז נקרא י"ט כסלו „ראש השנה“ בנוגע לתורת החסידות⁸.

משיחות ש"פ וישלח, ערב י"ט כסלו היתש"נ. טעמים א"ז. נדפס בטה"ש תש"נ ע' 175 ואילך.

- 1) אגה"ק דכ"ק אדנ"ע מיום ט"ז כסלו תרס"ב (אג"ק שלו ח"א ע' רנט. וש"נ). וראה לקו"ד ח"ד תשנט, ב ואילך. „היום יום“ בתחלתו.
- 2) שלכן אין אומרים צו"צ במנחת שבת זה (ראה שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס רצב).
- 3) כמארו"ל (ע"ז ג, סע"א), „מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת“.
- 4) שהוא „ערב“ י"ט כסלו.
- 5) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, א ואילך. עטר שער ר"ה בתחלתו. ובכ"מ.
- 6) אגה"ק שבערה 1.
- 7) ר"ה בתחלתה.
- 8) ראה לקו"ש ח"י ע' 224 ואילך.

בלימוד הלכות התורה הנגלות לנו ולבנינו, אלא בידיעת הבורא, „דברים הסתומים“, וזה יהי „עסק כל העולם“, ובאופן ד„כמים לים מכסים“, ומובן שלא יהיו ההגבלות ד„אין דורשין . .

(אפילו) ביחיד אא"כ כו"מ²⁰.

ועד"ז הוא בנוגע לגילוי פנימיות התורה בדורות האחרונים – שזהו בגדר „עת לעשות לה' הפרו תורתך“: גודל הירידה של הדורות האחרונים, שנתמעטו הלבבות וכו', וכן מצד מצב העולם בכללותו, שהרע בדורות אלה הוא בהתגברות יתירה, מהווה הכרח רב לגלות זאת החכמה, פנימיות התורה, שהיא מעוררת את הכחות הפנימיים הנסתרים שבנשמת האדם, הנותנים לו עזר וסיוע להתגבר על חשכת הגלות מבחוץ ועל המניעות שמבפנים, להתעורר באהבת ה' ויראתו כו' ולעבדו בלב שלם²⁶.

ב) מצינו כמה ענינים שבאים בתור הכנה לימות המשיח, ובלשון הרמב"ם²⁷ „ליישר ישראל ולהכין לבם“ לימות המשיח, וכ"ש וק"ו שכן צ"ל בנוגע לענינים העיקרי של ימות המשיח – „לא נתאוו החכמים והנביאים ימות המשיח . . אלא כדי שיהיו פנויין בתורה וחכמתה“²⁸, שיוכלו לעסוק בהשגת „דעת בוראם“ – שצריכים „ליישר

ולכאורה ה"ז היפך פסק הרמב"ם עצמו ע"ד התנאים וההגבלות בלימוד חכמות אלו (והרי גם בימות המשיח לא תבטל שום הלכה כו' מהלכות התורה)? ועכצ"ל, שכל האיסור מלכתחילה אינו אלא מפני שבזמן הזה אא"פ לרוב בני אדם לעמוד על חכמות אלו, ולכן קבעה תורה תנאים מסויימים בלימוד זה; אבל לימות המשיח, שאז „לא יהי שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות“²¹, וכאו"א יהי במצב שיוכל להתעמק כראוי בענינים אלו, הרי בזה יהי „עסק כל העולם – לדעת את ה' בלבד“.

אבל, בדורות האחרונים מצוה לגלות זאת החכמה (למרות התנאים וההגבלות כו') – וי"ל בזה שני ביאורים²²:

א) ע"ד מ"ש הרמב"ם בפתיחה לספרו מורה הנבוכים²³, שהטעם שכתב ספרו זה, שיש בו „ענינים נסתרים“, הוא „אמרם²⁴ בכמו זה הענין – עת²⁵

20) משנה הגיגה רפ"ב. רמב"ם הלי יסוה"ת שם.

21) ל' הרמב"ם הלי מלכים שם.

22) הבא לקמן – ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 282. ח"כ ע' 172. וש"נ. ועוד.

23) ב„צוואת זה המאמר“ בסופה. וראה לקו"ש חט"ו ע' 32 ואילך.

24) גיטין ס, א.

25) תהלים קיט, קכו.

26) ראה בארוכה בזה – קונטרס עץ החיים (לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע) פ"ג, ובמכתבו הנדפס בהוספה שם (ע' 82 ואילך). ועוד.

27) הלי מלכים פ"ב ה"ב (בנוגע לאליהו). וראה שם פ"א ה"ד (אלא שברוב הדפוסים נשמט ע"י הצנזור), „ליישר דרך למלך המשיח“ (אפילו ע"י ענין שלילי ביותר, ועאכו"כ – להבדיל – שכן צ"ל בנוגע לחכמת התורה).

28) ל' הרמב"ם שם פ"ב ה"ד. ועד"ו בהל' תשובה פ"ט ה"ב.

הזקן, ששוב נתעורר עליו הקטרוג בגלל ריבוי דברי החסידות שהשפיע בגילוי - ועד שנתעורר ספק אצלו [למרות שהוא שביטל קטרוג דומה על המגיד ע"י המשל דשחיקת האבן היקרה שבכתר המלך] שאולי יש לו למנוע מלומר דברי חסידות, והוזהק להוראה מפורשת מרבותיו ש"אדרבה, לכשתצא תאמר יותר?"

והביאור בזה - ובהקדים:

מובן, שהתנאים וההגבלות בלימוד חכמת האמת אינם מפני איסור מצד התפצא דתורה (שחלק זה שבתורה - צריך בעצם להיות בהסתרה), אלא מפני חסרון בהגברא, דכיון שרוב בנ"א אינם יכולים לעמוד על דברים אלה, לכן לימוד זה עלול להביא לידי היוק (ע"ד "לא¹⁴ זכה נעשית לו כו"). אבל מצד התפצא דתורה, הרי חכמה זו היא חלק מתורתנו הקדושה השייכת לכאור"א מישראל - "מורשה קהלת יעקב"¹⁵, וכל אחד ואחד מישראל חייב ללמוד אותו¹⁶ (כמו שמחוייב ללמוד שאר כל התורה כולה).

ובפרט ע"פ דברי הרמב"ם בסוף ספר היד¹⁷, וז"ל: "ובאותו הזמן . . לא יהי עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים ושיגו דעת בוראם כפי כח האדם שנאמר¹⁸ כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים". הרי להדיא, שבימות המשיח יהי עסק כל העולם לדעת את ה', היינו (שועיקר) עסק התורה אזי לא יהי

- (13) הלי יסודי התורה ספ"ב. שם פ"ד הי"א ואילך.
 (14) יומא עב, ב.
 (15) ברכה לג, ד. וראה רמב"ם הלי ת"ת רפ"ג.
 (16) כפסק אדה"ז בהלי ת"ת שלו פ"א ס"ד - ראה לקמן בסוף השיתה.
 (17) הלי מלכים ספ"ב.
 (18) ישע"י יא, ט.
 (19) ראה בכ"ז - אגה"ק סו"ס כו. עיי"ש.

לפרשת השבוע¹² - פ' וישלח¹³:

התוכן דפ' וישלח הוא - הבירור דעשו, הן בהתחלת הפרשה, "וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום"¹⁴, כמבואר בדרושי חסידות¹⁵ ששלח מלאכים כדי לפעול הבירור דעשו להעלותו לשרשו ומקורו (בבחי" המקיפים דעולם התוהו); והן בסיום הפרשה (בהשיעורים דערב שבת ויום השבת), "ואלה תולדות עשו הוא אדום וגו"¹⁶, עד לסיום הפרשה ממש, "אלה אלופי אדום למושבותם בארץ אחוזתם הוא עשו אבי אדום"¹⁷, אשר, הכוונה בזה היא הבירור דעשו,

להקביעות דיום ב' דר"ה, שבו היא גם הקביעות דשמח"ז¹⁸.

(12) כפתגם רבינו הזקן ש"צריכים להיות עם הזמן" ("היום יום" ב' חשון. ובכ"מ).

(13) שהרי בכמה שנים הקביעות ד"ט כסלו היא בפ' וישלח. וגם בשנים ש"ט כסלו חל בפ' וישב (כפפעם הראשונה, בשנת תקנ"ט - יום ג' דפ' וישב), ובשנה זו, ביום הראשון דפ' וישב - ה"ה מתברך משבת פ' וישלח, ובפרט בשנה זו, ששבת פ' וישלח הוא ערב י"ט כסלו, וי"ט כסלו הוא מוצאי שבת פ' וישלח.

ע"ד השייכות ד"ט כסלו לפ' וישלח (נוסף על השייכות דאגה"ק ד"ה קטנתי מכל החסידים שכתבה לאחר וע"ד בואו מפ"ב) - ראה גם סה"ש תש"ד ע' 50. ס' השיחות תשמ"ט ח"א ע' 100 ואילך, ובהנמסר בהערה 5. לקו"ש וישלח תש"ג ס"ו בסופו. ועוד.

- (14) ריש פרשתנו.
 (15) ראה תו"א ריש פרשתנו. ובארוכה - תו"ת שם. ועוד.
 (16) לו, א ואילך.
 (17) סוף פרשתנו.

(* וכשחודש חשון חסר ור"ח כסלו הוא יום אחד - ה"ז בהתאם להקביעות בארץ ישראל, ששמע"צ ושמח"ת הם ביום אחד, באותו יום שבו חל א' דר"ה.

להעלותו לשרשו ומקורו כפי שהוא בתורה¹⁸.

והנה י"ט כסלו הוא ראש השנה לחסידות, גילוי פנימיות התורה כפי שנתגלתה באופן של הבנה והשגה בתורת החסידות, שזהו"ע פנימי בישראל¹⁹; ומהי השייכות לפ' וישלח שתוכנה הבירור דעשו?

ג. וי"ל בהקדם הביאור בתוכנה של פרשת וישלח בסדר הפרשיות דספר בראשית:

ספר בראשית נקרא "ספר הישר", "ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים"²⁰. וכיון ש"מעשה אבות סימן לבנים"²¹, מובן, שבספר בראשית נכלל כל סדר העבודה דבנ"י, "זה ספר תולדות אדם"²², "אדם ישר"²³, אדמה לעליון²⁴, דקאי על כאו"א מישראל, "עמך כולם צדיקים"²⁵.

ובפרשיות יותר - ועל סדר הפרשיות:

היסוד וההתחלה לכל ענין העבודה - "בראשית ברא אלקים את השמים

(18) ע"ד "יעקב ועשו האמורים בפרשה" (פרש"י ר"פ תולדות), ענינו של "עשו" כפי שהוא "בפרשה", בתורה (ראה לקו"ש ח"כ ע' 114. וש"ג).

- (19) וכידוע שע"י פנימיות (סתים) התורה נעשה הקשר והחיבור בין הפנימיות (סתים) דישראל עם הפנימיות (סתים) דקב"ה (ראה זח"ג עג, א. לקו"ת ויקרא ה, ג. נצבים מו, א. ובכ"מ).
 (20) ע"ז כה, א.
 (21) ראה תנחומא לך לך ט. בר"פ מ, ו.
 (22) קהלת ז, כט.
 (23) בראשית ה, א.
 (24) ראה של"ה ג, רע"א. ועוד. עש"מ מאמר אכ"ח ח"ב סל"ג. ובכ"מ.
 (25) ישע"י ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.

הזקן, ששוב נתעורר עליו הקטרוג בגלל ריבוי דברי החסידות שהשפיע בגילוי - ועד שנתעורר ספק אצלו [למרות שהוא שביטל קטרוג דומה על המגיד ע"י המשל דשחיקת האבן היקרה שבכתר המלך] שאולי יש לו למנוע מלומר דברי חסידות, והוזהק להוראה מפורשת מרבותיו ש"אדרבה, לכשתצא תאמר יותר?"

ב. ויובן זה בהקדים ביאור דברי האריז"ל¹⁹ ש"דוקא בדורות אלו²⁰ האחרונים מותר ומצוה²¹ לגלות זאת החכמה" - אף שבדורות הראשונים היתה חכמת הקבלה "נסתרה"²². ונעלמה מכל תלמידי חכמים כ"א ליחידי סגולה ואף גם זאת בהצנע לכת ולא ברבים כדאיתא בגמ'²³ -

דלכאורה: מכיון שהורו חז"ל ש"דברים שהן כבשונו של עולם (סתרו של עולם)" יהיו תחת לבוש²⁴, וע"פ דין הגמ'²⁵ יש כמה תנאים והגבלות באופן גילוי חכמה זו

(7) ראה הקדמת הרח"ו לשער ההקדמות (נדפסה ג"כ בהוספה לקונטרס עין החיים לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע). ועוד.

(8) ל' אדה"ז - תניא אגה"ק סכ"ו (קמב, ב). - ואולי צ"ל אלה*.

(9) ראה תניא קו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנו, ב) שהיא "מצוה רמה* ונשאה ואדרבה עולה על כולנה".

- (10) ל' אדה"ז בתניא שבערה 8.
 (11) חגיגה יא, ב ואילך. שם יג, א.
 (12) חגיגה יג, א ופרש"י שם.

(* כלשון תורה (אף שבל' חכמים רגיל "אלו").

(* כצ"ל - ראה לוח התיקון לתניא שם.

י"ט כסלו ד

חסידות חב"ד – הכנה לגאולה

כו' ונעשה קטרוג למעלה על המגיד שמפרסם עניני רזין דרזין באופן דתשתפכנה⁵ אבני קודש בראש כל חוצות – ורבינו הזקן ביטל את הקטרוג ע"י שהביא משל מכן מלך שנחלה במחלה מסוכנת, שלא מצאו לה אלא תרופה אחת: לקחת את האבן היקרה הקבועה בכתר מלכותו של המלך, שבה תלוי כל היוקר דכתר המלך, לשחקה ולערבה במים, ולשפוך מתערובת זו לבין שפתיו של בן המלך, בתקוה שכולי האי ואולי תיכנס טיפה אחת לתוך פיו וכו' ותציל את חייו – שכן הוא גם בנדוד⁶, אשר פרסום רזי התורה (האבן היקרה שבכתר המלך) כדאי הוא להציל את חיי בן המלך (עם ישראל).⁷

ועפ"ז – אם כבר בימי המגיד ביטל רבינו הזקן את הקטרוג על גילוי דברי חסידות, על ידי ההסברה שפירסום והפצת החסידות הוא דבר מוכרח ביותר, ענין של פיקוח נפש, הנוגע להצלת חייו של בן המלך – עאכו"כ כשעבר עוד שלב ב"ירידת הדורות", ומן הסתם ירד מצבו (הרוחני) של בן המלך, הרי בודאי ובודאי שהפצת דברי חסידות (שחיקת האבן היקרה שבכתר המלך) הוא הכי הכרחי להצלת חיי נפשו של בן המלך.

ומה נשתנה בעת נשיאותו של רבינו

א. מסופרי, שבהיות רבינו הזקן במאסר, באו פ"א לבקרו רבותיו מעלמא דקשוט – רבו הרב המגיד והבעש"ט נ"ע. ושאל אותם רבינו הזקן למה מגיע לו שישב במאסר ומה תובעים ממנו? והשיבו לו, שנתחזק עליו הקטרוג על שאומר דברי חסידות הרבה ובגילוי⁸ כו', ושאל אותם: וכאשר אצא מכאן – האם אפסיק מלומר דברי חסידות? והשיבו לו: כיון שהתחלת אל תפסיק, ואדרבה, לכשתצא תאמר יותר. ע"כ תוכן הסיפור.

כלומר: מאסרו של רבינו הזקן למטה (בגשמיות), נשתלשל ובא מהקטרוג למעלה⁹ על ריבוי דברי חסידות שאמר ובגילוי כו'; ולכן נתעורר אצלו ספק אולי צריך להפסיק הנהגתו, ועל זה הורו לו רבותיו שאדרבה, "לכשתצא תאמר יותר".

ולכאורה זה דורש ביאור: קטרוג מסוג זה כבר הי' בזמן נשיאותו של הרב המגיד, וכידוע¹⁰ הסיפור אודות הקטרוג אז וסיבתו, שפעם, "מצאו כתב של חסידות שהתגלגל במקום בלתי ראוי

משיחות מוצש"ק מקץ ומוצאי זאת חנוכה תשמ"ו. נדפס בלקו"ש ח"ל ע' 170 ואילך.

- (1) בית רבי ח"א פט"ז (בהערה).
- (2) וצע"ק מטה"מ תש"ט (ע' 91) שסיבת המאסר הוא הקטרוג על אשר אינו מבאר את תורת החסידות בלבושי השגה כו'.
- (3) וכמבואר ג"כ בכ"כ שיחות ומכתבים של רבותינו נשיאינו.
- (4) "התמים" ח"ב ע' מט [עב, א]. אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' שכו ואילך. ועוד.

נעלית יותר מכמו שהיתה לפני ירידתה העולם, שמים וארץ²⁷ וכל צבאם²⁸, נבראו ע"י הקב"ה, ובריאיתם היא בשביל "בראשית", ב' ראשית, בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית²⁹.

וכדי שהנשמה תוכל לירד למטה כדי להשלים כוונת הבריאה צ"ל, "וירא אליו ה'"³⁸ – התגלות אלקות יתירה³⁹ (נוסף על גילוי אלקות שיש לנשמה למעלה בתמידות) לצורך הנתנית כח לעבודתה למטה, שזהו"ע ד"משביעין אותו"⁴⁰, שכולל גם הפירוש ד"משביעין" (בשי"ן שמאלית) מלשון שובע⁴¹, שנותנים לו כחות כדי שביעה, ועד לאופן של ראי' ("וירא אליו ה'"), תכלית ההתאמתות⁴².

וענין זה (הגילוי ד"וירא אליו ה'") לצורך העבודה למטה הוא באופן שחודר בכל מציאותו עד בכל ביתו – כל פרטי הענינים ד"חיי שרה", "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים"⁴³, רצון ותענוג, מוחזן ומדות⁴⁴, כפי שנעשים מציאות אחת ד"חיי שרה"⁴⁵.

(37) ראה תו"א ס"פ וישב. ובכ"מ.

(38) ר"פ וירא.

(39) כמו בפשטות הכתובים ש"וירא אליו ה'" הי' גילוי נוסף ונעלה יותר לגבי הגילוי שלפני קיום מצות מילה, כולל גם הגילוי בזמן קיום מצות מילה שהי' במצב ובאופן ד"וכרות עמו הברית" (ראה בארוכה סה"ש תש"נ ח"א ע' 110 ואילך).

(40) נדה ל, ב. תניא בתחלתו.

(41) ראה קיצורים והערות לתניא שם.

(42) ראה לקו"ש ח"ו ע' 141. וש"נ.

(43) ר"פ חיי שרה.

(44) ראה לקו"ת ר"פ ברכה. ביאורו ותו"ח

ר"פ חיי שרה. ועוד.

(45) כולל גם הדיוק ד"שרה" – לא רק, שרי

ליי, אלא גם, שרה על כל" (פרש"י לך יז, טו), היינו, שנמשך ופועל בעבודתו בכל הבריאה כולה.

והכוונה והתכלית דכל הבריאה היא – "נח", מלשון נייחא דרוחא³⁰, הנחת-רוח דהקב"ה, שנתאווה להיות לו דירה בתחתונים³¹, ובפרטיות יותר – "נח נח" ב"פ, נייחא בעליונים ונייחא בתחתונים³², שהדירה בתחתונים פועלת עליו ושלמות גם בהעליונים, שבריאיתם היא באופן ש"להם ירידה מאור פניו ית'³³, ועלייתם היא כשנשלמת כוונת הבריאה דכל סדר ההשתלשלות שנתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים.

ולכן צ"ל "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך"³⁴ – הליכת הנשמה מלמעלה ("מארצך גו") למטה³⁵, מאיגרא רמה לבירא עמיקתא³⁶, אשר, עי"ז דוקא מתעלית הנשמה לדרגא

(26) ר"פ בראשית.

(27) כולל גם הרמו בשמים וארץ – עולמות עליונים ועולמות תחתונים (ראה ד"ה בראשית ברא תשמ"ו. וש"נ).

(28) "את השמים לרבות תולדותיהם ואת הארץ לרבות תולדותיה" (פרש"י בראשית א, יד).

(29) פרש"י ר"פ בראשית. ובכ"מ.

(30) ראה תו"א ר"פ נח. ובכ"מ.

(31) ראה נתחומא נשא טו. ועוד. תניא רפ"ו.

ובכ"מ.

(32) ב"ר פ"ל, ה.

(33) תניא שם.

(34) ר"פ לך לך.

(35) ראה תו"א ר"פ לך לך. סה"מ מלוקט ח"ב

ע' קנה ואילך. וש"נ.

(36) ע"פ לשון חז"ל – הגיגה ה, ב.

באופן של הפצה עד לחוצה שאין חוצה ממנו, ובמילא, ניכר בגלוי בכל העולם כולו (גם בחוצה שאין חוצה ממנו) שהקב"ה הוא „מלך על כל הארץ“.

ובלשון הכתוב בחותם ההפטרה דפ' וישלח: „ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה“, היינו, שע"י הבירור דעשו ועד להר עשו, תחתון וחוצה שאין חוצה ממנו, נתגלה בכל העולם כולו מלכותו של הקב"ה.

הבעש"ט (סידור עם דא"ח שער התקיעות רמד, ג ואילך).

(80) להעיר גם מהקשר והשייכות דר"ה למתן-תורה (כמודגש בפסוקי שופרות), כי, ענינו של מ"ת הוא החיבור דעליונים ותחתונים, שהו תוכן הענין דהתגלות מלכותו של הקב"ה בעולם, והרי י"ט כסלו הוא מתן-תורה דפנימיות התורה (ראה לקוטי לוי"צ אג"ק ע' רה. ריז).

(81) כולל גם שנעשה הכנה לעילוי גדול יותר ועד לאופן של חידוש – „תורה חדשה מאתי תצא“ (ישע"י נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג), גילוי פנימיות התורה לעתיד לבוא, ונמשך ותודר ב„השמים החדשים והארץ החדשה“ (ישע"י סו, כב).

ועפ"ז י"ל, ש"ט כסלו (נוסף על היותו ראש השנה לחסידות) הוא גם הפנימיות דראש השנה כפשוטו – כי, הפעולה דר"ה בהחידוש וההמשכה דמדת מלכותו ית' (מלך על כל הארץ) ממקורה הראשון בפנימיות ועצמיות אוא"ס ב"ה⁷⁹, נמשכת ומתגלה ב"ט

(79) ראה ד"ה להבין ענין תק"ש ע"פ כוונת

ולאחר שישנו הציווי „לך לך“, והנתינת-כח ד„וירא אליו ה'“, באופן שיתדור בכל המציאות שלו, מתבאר אופן העבודה – „תולדות“, „תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים“⁴⁶, ובפרטיות יותר – יעקב ועשו (האמורים בפרשה), היינו, עבודה בעניני קדושה (יעקב), „עשה טוב“, והעבודה בבירור העולם עד לבירור והפיכת הלע"ז (עשו), „סוד מרע“, עד להפיכתו לטוב⁴⁷, אתהפכא חשובא לנהורא⁴⁸, דוגמת קדושת התיבות האמורות בפרשה.

ואז נעשה מצב של הגשה וחיבור דכאו"א מישראל עם כביכול הקב"ה – „ויגש“⁵⁶ אליו יהודה⁵⁷, באופן ש„אחד באחד יגשו ורוח לא יבוא ביניהם“⁵⁸.

ועד שזוכים לחיים נצחיים, נשמות בגופים – „ויחיי“ (כולל גם בני שבכל הדורות שלפנ"ז) – תחית המתים.

ד. ויש לומר, שסדר העבודה דבני בספר הישר נחלק לשלשה חלקים כלליים:

החלק הראשון, מבראשית עד תולדות, הוא (בכללות) הכנה לעבודה – ביאור תכלית ומטרת הבריאה (בראשית ונח), הציווי ונתינת-כח לעבודה (לך לך, וירא וחי שרה), ואופן העבודה (תולדות),

החלק השני, ויצא וישלח, הוא העבודה בפועל ממש – בירור התחתון (בחרן), ועד לתחתון שאין תחתון למטה ממנו (עשו),

והחלק השלישי, מוישב עד ויחי,

ולאח"כ דבירור העולם עד לבירור התחתון (עשו), וישלח יעקב מלאכים אל עשו גו", הבירור דתחתון שאין תחתון למטה ממנו, הבירור דעשו שלמטה אפילו מלבן⁵⁵.

לעילוי גדול יותר ועד לאופן של חידוש – „תורה חדשה מאתי תצא“ (ישע"י נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג), גילוי פנימיות התורה לעתיד לבוא, ונמשך ותודר ב„השמים החדשים והארץ החדשה“ (ישע"י סו, כב).

וע"י העבודה דבירור התחתון – נעשה „וישב יעקב“⁵², מעמד ומצב של התיישבות, „לישב בשלוה“⁵³.

וע"י העבודה דבירור התחתון – נעשה „וישב יעקב“⁵², מעמד ומצב של התיישבות, „לישב בשלוה“⁵³.

(46) פרש"י ר"פ נח.
(47) ראה כש"ט סי' פט.
(48) ראה זח"א ד, א.
(49) ר"פ ויצא.
(50) ראה סה"מ מלוקט ח"ב ע' קנח ואילך. וש"נ.
(51) פרש"י ס"פ נח.
(52) ר"פ וישב.
(53) פרש"י עה"פ.

(54) ר"פ מקץ.
(55) ראה לקו"ש ח"ה ע' 200. וש"נ.
(56) ר"פ ויגש.
(57) להעיר גם מהרמז בשם „יהודה“ – שיש בו כל ד' אותיות שם הוי' (סוטה יו"ד, ב. וש"נ), ובאופן שהתחלתו באות יו"ד, אות הראשונה דשם הוי', וסיומו באות ה', אות הסיום דשם הוי'.
(58) איוב מא, ה. וראה תו"א ויגש מד, ב. ובכ"מ.

הוא התוצאה דכללות העבודה – ההתיישבות שנעשית עי"ז שנשלמת כוונת הבריאה⁵⁹, בגאולה האמיתית והשלימה, שאז ה"ויגש" דישאל להקב"ה בתכלית השלימות⁶⁰, ובאופן ד"ויחי", חיים נצחיים נשמות בגופים.

ומזה מובן תוכנה המיוחד של פ' וישלח (בסדר הפרשיות דספר הישר) – „וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו“, הבירור דעשו, תחתון שאין תחתון למטה ממנו – סיום וגמר מעשינו ועבודתינו לעשות לו ית' דירה בתחתונים, שע"ז נשלמת כוונת הבריאה כולה⁶¹.

ה. עפ"ז יש לבאר גם הקשר והשייכות ד"ט כסלו לפ' וישלח:

(59) ראה סה"ש תש"ד ע' 50 בפירוש „וישב יעקב בארץ מגורי אביו“ – ש, מגורי אביו“ הו"ע היראה והפחד אם יהי אפשר שהכוונה תושלם ותתגלה למטה בעוה"ז הגשמי, וע"י עבודתו של יעקב בבירור המטה פעל שיבוא בהתיישבות. (60) להעיר גם מהידוע ש,ויגש אליו יהודה“ הו"ע סמיכת גאולה לתפלה (והר ר"פ ויגש), שקשור עם העילוי דיהודה לגבי יוסף לעתיד לבוא (ראה אוה"ת ויחי שנו, ב ואלך. ד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף תרכ"ט. ועוד).

(61) כולל גם כוונת הבריאה דעולם התווה – שגם המקיפים דתווה (שרשו של עשו) שלמעלה מתיקון יומשכו ויתגלו בעולם התיקון, שנתמלאת השליחות ד,וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו“, לפניו ממש, אל בחי' שלמעלה ממנו במדרגה, אל עשו אחיו שעירה, שהוא בחי' מלכין קדמאין דתווה. . להמשיך בחי' המקיפים דתווה אליו למטה בתיקון, עי"ז שנשלם הבירור דעשו שלמטה, כולל גם הבירור ד,ארבע מאות איש עמו“, ש,שרש שרשם. . נתהווה מן ד' מאות שקל. . ת' עלמין דכיסופין דירתי צדיקיא לעלמא דאתי. . עונג העליון. . עתיקא קדישא כו" (תו"א ריש פרשתנו. ובארוכה – תו"ח שם. ועוד). וראה לעיל הערה 58.

החידוש ד"ט כסלו הוא שבו התחיל עיקר הענין ד,יפוצו מעינותיך חוצה⁶², כלומר, נוסף על לימוד פנימיות התורה שהי' גם בדורות שלפנ"ז, ובפרט מזמנו של האריז"ל שאמר ש,בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה⁶³, ונוסף על הגילוי דתורת החסידות הכללית ע"י הבעש"ט והמגיד, (והתחלת) הגילוי דתורת חסידות חב"ד ע"י רבינו הזקן, ניתוסף ענין עיקרי בהגאולה ד"ט כסלו – „יפוצו מעינותיך חוצה“, שהמעיינות עצמם באים א) באופן של הפצה (ב) גם במקום החוצה⁶⁴, ולא רק בחוצה סתם⁶⁵, אלא גם בחוצה שאין חוצה ממנו, תחתון שאין תחתון למטה ממנו.

והענין בזה⁶⁶ [דלכאורה, מהי התפיסת מקום דמצב החוצה שאין חוצה ממנו בערך למעלת המעיינות עצמם] – שתכלית הכוונה היא לעשות לו ית' דירה בתחתון שאין למטה ממנו, וכדי שהוא יוכל להיות דירה לעצמותו, צ"ל גילוי המעיינות עצמם, העצם דפנימיות התורה, שנמשך מהפנימיות דמהותו ועצמותו ית', ומתגלה בהפנימיות דישאל⁶⁷, ועל ידם נמשך וחודר בכל

(62) שיחת י"ט כסלו תרס"ח (סה"ש תורת שלום ס"ע 112 ואילך).

(63) אגה"ק רסכ"ו (קמב, ב).

(64) ראה לקו"ש חט"ו ע' 282 ואילך. ועוד.

(65) יש בזה ריבוי דרגות זו למעלה מזו, עד כדי כך, שגם השכל נקרא „חוצה“ ביחס לאמונה (ראה תהלים יהל אור ע' תנה. לקו"ש ח"כ ע' 181 הערה 14).

(66) ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 287-8. וש"נ.

(67) ראה אג"ק כ"ק אדנ"ע (שבהערה 1): להמשיך בחי' עומק ופנימיות תורת הוי"ו. . מבחי'

הבריאה כולה, עד לתחתון וחוצה שאין תחתון וחוצה מהם, שגם הם נעשים דירה לעצמותו, שלימות כוונת הבריאה⁶⁸.

וזהו הביאור בהקשר והשייכות ד"ט כסלו לפ' וישלח⁶⁹ – כי, הבירור דתחתון שאין תחתון למטה ממנו, נעשה ע"י הפצת המעיינות בחוצה שאין חוצה ממנו, החל מגאולת רבינו הזקן ב"ט כסלו, ומוסיף והולך ע"י רבותינו נשיאינו מדור לדור, עד לנשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, שעל ידו באו המעיינות עצמם לחוצה שאין חוצה ממנו בפועל ממש – עי"ז ש,וישלח יעקב מלאכים“, שלוחים, בכל קצוי תבל, עד ל„איי הים“, נוסף על העיקר שהגיע בעצמו לחצי כדור התחתון, ובו עבד עבודתו בהפצת המעיינות חוצה בכל קצוי תבל, במשך עשר שנים האחרונות בחיים חיותו בעלמא דין,

פנימיות ועצמיות אוא"ס ב"ה שאיר בפנימיות נפשנו כו'.

(68) ובלשון כ"ק אדנ"ע באג"ק הנ"ל: זה היום תחלת מעשיך שלימות הכוונה האמיתית כו'.

(69) ראה ס' השיחות תש"ד שם, שהשייכות ד"ט כסלו לפ' וישלח נרמזת בפסוק „ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדם לפני מלך מלך לבני ישראל“ (לו, לא), כי י"ט כסלו הוא תיקון לשבירת הכלים דתווה.

(70) ובפרט ע"י „אלה תולדות יעקב יוסף“

(שמו הראשון של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו), שעל ידו נשלם הבירור דעשו – כמ"ש בפרש"י (ישן) ר"פ וישב (בביאור השייכות דס"פ וישלח לר"פ וישב): „יעקב ראה כל האלופים הכתובים למעלה תמה ואמר מי יכול לכבוש את כולך, מה כתיב למטה אלה תולדות יעקב יוסף, וכתוב (עובדי') א, ית – הפטרת שבת זו) והי' בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש, ניצוץ יוצא מיוסף ששורף ומכלה כולם“.

ו. ע"פ האמור לעיל יובן גם שי"ט כסלו קשור עם ראש השנה:

ענינו של ראש השנה הוא – „תמליכוני עליכם“⁷¹, שישראל מכתירים את הקב"ה למלך, „מלך ישראל“, ועי"ז „מלך על כל הארץ“⁷².

וענין זה מתגלה בפועל ובשלימות בראש השנה לחסידות – שבו נעשה עיקר הענין דיפוצו מעינותיך חוצה, שהמעיינות דפנימיות התורה, באים

(71) ע"ז ה, רע"ב.

(72) אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט (קה"ת) בתחלתו. ובכ"מ.

(73) לג, יד.

(74) פרש"י עה"פ.

(75) עובדי' בסופו.

(76) ולהעיר שהפסוק „ועלו מושיעים גו' והיתה לה' המלוכה“ הוא מפסוקי מלכות דר"ה.

(77) ר"ה טז, סע"א. וש"נ.

(78) נוסח ברכת מלכות דר"ה.